

TARTU ÜLIKOOL

**AVATUD ÜLIKOOL
TÄIENDUSKOOLITUS**

KURSUSED 1999

TARTU 1998

NA-2259

TARTU ÜLIKOOL

**AVATUD ÜLIKOOL
TÄIENDUSKOOLITUS**

KURSUSED 1999

TARTU 1998

TÜ teaduskondade ettepanekute põhjal koostanud ja
toimetanud avatud ülikooli projektijuht *Asta Liivak*

TÜ Raamatukogu
N

Tartu Ülikooli Kirjastuse trükikoda
Tiigi 78, Tartu 50410
Tellimus nr. 467

SAATEKS

Täiendkoolitus on üks võimalus Tartu Ülikooli ja ühiskonna suhete läbipõimimiseks. Hariduse ees seisvate ülesannete lahendamiseks pakub Tartu Ülikooli avatud ülikool 1999. aastaks järgmisi täiendkoolituskursusi nii eesti- kui ka venekeelsetele koolidele.

Informatsiooni lühikursuste kohta võib leida ka Tartu Ülikooli avatud ülikooli Interneti koduleheküljelt

<http://www.ut.ee/AvatudYlikool/koolitus/html>.

Kursused on koostatud õpetajatele arvestades Eesti põhi- ja keskkariduse riikliku õppekava nõudeid. Kursuste läbimisel (teadmiste kontrolli viis on koolituspakkumise juures) saab osaleja Tartu Ülikooli tunnistuse.

Mitmetele kursustele oodatakse ka kooliõpilasi.

Kursuse hind on lisatud koolituspakkumise kirjelduse juurde. Kui osavõtjate arv on piiratud, märgitakse see samuti kursuse juurde. Moodulkursuste puhul võib tasuda *iga mooduli eest* eraldi või *kogu paketi eest* korraga. Ühe regiooni (linna, maakonna) või kooliga seotud kursuse eest tasumise võib sätestada ka *pooltevahelise kokkuleppega*. Kursuste eest tasutakse *Tartu Ülikooli arveldusarvele* esitatud arvete järgi.

Kursuste tutvustusele on lisatud ka soovitatava kirjanduse loetelu, et õppija saaks sellele keskenduda juba enne kursustele tulekut. Vajaliku kirjanduse leiata kindlasti Tartu Ülikooli Raamatukogu, samuti teiste raamatukogude vahendusel.

Loodame Teilt saada ettepanekuid kursuste sisu ja korralduse kohta

Informatsioon ja kursustele registreerimine:

TÜ avatud ülikool

Täiendkoolitustalitus

Lossi 24, TARTU 51003

Tel (27) 375 561

Faks (27) 375 562

E-post: utop@ut.ee

SISUKORD

1. EESTI KEEL JA KIRJANDUS	11
1.1. Eesti ja võrdlev rahvaluule	11
1.1.1. Uusi vaateid rahvaluulele	11
1.2. Eesti keel	11
1.2.1. Korrektne emakeel	11
1.2.2. Eesti rahvusliku kirjakeele suurmehi	12
1.3. Eesti kirjandus	13
1.3.1. Rahva- ja kunsteeposed	13
1.3.2. Lastekirjandus	14
1.3.3. Teatrisse mineja kukeaabit	15
1.3.4. Valikkursus 20. sajandi eesti luulest	16
1.3.5. Kirjanduse õppimine ja õpetamine kirjaniku vaate- vinklist	17
1.4. Sugulaskeeled	17
1.4.1. Liivlased ja liivi keel	17
1.4.2. Soome keel algajatele ja edasijõudnutele	18
1.5. Eesti keel võõrkeelena	19
1.5.1. Eesti keele algkursus	19
1.5.2. Eesti keel Interneti kaudu	19
1.6. Keelekeskuse eesti keele seksioon	19
1.6.1. Uued rõhuasetused eesti keele õpetamisel muukeelses koolis	19
1.6.2. Eesti ärikeel	20
1.7. Kirjandiõpetus	20
1.7.1. (Riigieksami)kirjand hindaja pilgu läbi	20
2. INGLISE KEEL JA KIRJANDUS	21
2.1.1. Õpilaste teadmiste kontroll ja õpitulemuste hindamine ..	21
2.1.2. Algklassiõpetajate keele- ja metoodikaalane täiendus	21
2.1.3. Uut inglise keele ja metoodika vallast	22
2.1.4. Kirjanduse õpetamine inglise keeles ja inglise keele õpetamine kirjanduse kaudu (kahes tsükliks)	22
2.1.5. Inglise keelt kõnelevate maade maiskonnalugu	23
2.1.6. Suvekool ümberõppekursuste lõpetanutele	24
3. SAKSA KEEL JA KIRJANDUS	24
3.1.1. Mängud ja mängulisus võõrkeelte õppimisel	24
4. VENE KEEL JA KIRJANDUS	25
4.1. Vene keele õppetooli kursused	25
4.1.1. Ettevalmistuskursus kõrgkoolidesse astujatele (kirjand) .	25

4.1.2.	Teksti redigeerimine	25
4.1.3.	Vene keele stilistika	26
4.1.4.	Etnolingvistika	26
4.1.5.	Psühholingvistikalt keele õpetamise meetodikale	27
4.1.6.	Tekstilingvistika	27
4.1.7.	Praktiline vene keel algajatele	28
4.1.8.	Praktiline vene keel edasijõudnutele	28
4.1.9.	Vene ärikeel	28
4.1.10.	Vene ja eesti keele kontrastiivne grammatika	29
4.2.	Slaavi filoloogia õppetooli kursused	29
4.2.1.	Vene keel 20. sajandi lõpul (funktsionaalsed ja struktuurimuutused)	29
4.2.2.	Kaasaegse lingvistika teoreetilised alused	30
4.3.	Vene kirjanduse õppetooli kursused vene kooli õpetajatele ..	30
4.3.1.	Puškin oma 200. sünniaastapäeva eel	31
4.3.2.	Vene kirjandus Derptis	31
4.3.3.	Venemaa kirjanduselu 19. sajandi esimesel poolel	31
4.3.4.	Vene teater 19. sajandi esimesel poolel	32
4.3.5.	Uuema aja vene kirjanduse traditsioonid ja lätted	32
4.3.6.	Vene kultuur 1920/30. aastate Eestis	32
4.3.7.	Eesti kirjandus ja kultuur	33
4.3.8.	Vene luule "hõbeajastu" (V. Brjussov, F. Sologub, D. Merežkovski, A. Blok, A. Belõi, V. Ivanov, I. Annenski, A. Ahmatova, N. Gumiljov jt)	33
4.3.9.	Tõlketeooria	34
4.3.10.	Vene sõjaeelne pagulaskirjandus (1917–1940)	34
4.3.11.	Nõukogudeaegse vene kirjanduse peamised arengusuunad	35
4.3.12.	Uut Fjodor Dostojevski ja Lev Tolstoi loomingust	35
4.3.13.	Nikolai Leskovi looming	35
4.3.14.	Vene luule 19. sajandi keskel (Fjodor Tjuttšev, Afanassi Fet jt)	36
4.3.15.	Naine vene kirjanduses ja kultuuris (S. Volkonskaja, A. Bunina, K. Pavlova, A. Ahmatova, M. Tsvetajeva jt looming)	36
4.3.16.	Vene värsi probleeme	37
4.4.	Vene kirjanduse õppetooli eestikeelsed kursused	37
4.4.1.	Vene vaimse kultuuri arenguetapid	37
4.4.2.	Vene-eesti kultuuri- ja kirjandussuhted	38
4.4.3.	Vene kirjanduse klassikud	38
4.5.	Keelekeskuse vene keele sektsiooni kursused	38

4.5.1. Vene keele kui võõrkeele õpetamise probleeme (3. tsükkel)	38
4.5.2. Vene keele ja kirjanduse õpetamise aktuaalseid probleeme	39
4.5.3. Vene keele kui võõrkeele erinevate aspektide õpetamine	40
4.5.4. Õppetekst: lingvistilised ja metoodilised probleemid	40
5. LOODUSAINED	42
5.1.1. Loodusõpetus 3. klassis	42
5.1.2. Rühmatöö võimalusi loodusõpetuses	42
5.1.3. Maailma majandusgeograafia.....	43
5.1.4. Eesti geograafia 9. klassile	43
5.1.5. Eesti loodusgeograafia	44
5.1.6. Eesti rahvastikugeograafia	44
5.1.7. Eesti majandusgeograafia.....	44
5.1.8. Iseseisvad ja rühmatööd 7. klassis.....	45
5.1.9. Arvutikursus geograafiaõpetajatele 1	45
5.1.10. Arvutikursus geograafiaõpetajatele 2 (Eesti geograafia CD kursus)	45
5.1.11. Loodusõpetus 6. klassile: Eesti elukooslused.....	46
5.1.12. Kaugkoolituskursus "Aktiivne loodusõpetus"	46
6. MATEMAATIKA	48
6.1.1. Kursus matemaatika riigieksamiks valmistuvatele abiturientidele	48
6.1.2. Tõenäosusteooria ja matemaatilise statistika elementide õpetamise metoodika keskkoolis (vene keeles)	49
6.1.3. Elementaarfunktsioonid. Võrrandid ja võrratused	49
6.1.4. Matemaatika aktiivõppe meetodid põhikoolis (vene keeles)	49
6.1.5. Tõenäosusteooria ja matemaatilise statistika küsimuste käsitlemine põhikoolis	50
6.1.6. Aktiivõppe meetodid põhikooli matemaatikas	50
6.1.7. Probleemülesannete lahendusideede otsimise meetodid ..	50
6.1.8. Planimeetria süvakursus personaalarvuti kasutamisega ..	50
6.1.9. Nuputamisülesanded põhikoolis	51
6.1.10. Arvuteooria elemendid ja meetodid elementaar- matemaatikas	51
6.1.11. Majandusmatemaatika elemendid koolis	51
6.1.12. Geomeetria kaasaegses matemaatikas	51
6.1.13. Majandusmatemaatika elemendid koolis (vene keeles) ..	52
6.1.14. Tõenäosusteooria ja matemaatilise statistika küsimuste käsitlemine gümnaasiumis	52

6.1.15. Algebra elemendid ja meetodid elementaar- matemaatikas	52
6.1.16. Nuputamisülesanded põhikoolis (vene keeles)	53
6.1.17. Erinevad taskuarvutid koolis	53
6.1.18. Valitud küsimusi matemaatikast	53
6.1.19. Matemaatika tarkvara koolis	54
6.1.20. Programmeerimiskeele LOGO algkursus õpetajatele	54
7. FÜÜSIKA	55
7.1.1. Loodusõpetus	55
7.1.2. Füüsika loodusõpetuse õpetajale	56
7.1.3. Füüsika ja geograafia integratsiooni võimalusi	56
7.1.4. Keemia ja füüsika integratsiooni võimalusi	57
7.1.5. Loodusteadusliku mõtlemisviisi kujundamine põhikooli mehaanika- ja elektrikursustes	57
7.1.6. Füüsika praktikum	58
7.1.7. Füüsika põhikoolis	59
7.1.8. Põhikooli elektriõpik	60
7.1.9. Kuidas teha põhikooli füüsikakatseid lihtsate vahenditega?	60
7.1.10. Füüsika meie ümber	60
7.1.11. Arvutustehnika alused	60
7.1.12. Sajandi astronoomia	61
7.1.13. Füüsika kui loodusteadus	61
7.1.14. Maa kliimast	62
7.1.15. Tänapäeva optika ja tema rakendused	62
7.1.16. Tahkiste elektrijuhtivus ja selle rakendused	63
7.1.17. Elektromagnetismi käsitlemisest gümnaasiumi füüsika- kursuses	63
7.1.18. Kvantmehaanika lihtsamad arvutusmeetodid	64
8. KEEMIA	65
8.1.1. Süsinikuühendite keemia. Keemia argielus	65
8.1.2. Uue ainekava 8. klassi keemiaülesanded	65
8.1.3. Üldine ja anorgaaniline keemia	65
8.1.4. Keemiaolümpiaad põhikoolis. Keemiaolümpiaad güm- naasiumis	66
8.1.5. Keskkonnakeemia ja õppeainetevaheline integratsioon ..	66
8.1.6. Probleemidest 8. klassi keemia õpetamisel	67
8.1.7. Metallid, lahused ja reaktsioonide kulgemise seadus- pärased 9. klassi keemiakursuses	67

9. ÜHISKONNATEADUSED	68
9.1. Ajalugu	68
9.1.1. Eesti okupatsioonides (1940–1991)	68
9.1.2. Lähiajalugu	68
9.2. Filosoofia	69
9.2.1. Filosoofia	69
9.3. Politoloogia (nii eesti kui vene keeles)	69
9.3.1. Eesti rahvusvaheline seisund ja välispoliitika 1990. aastail	69
9.3.2. Euroopa Liidu välis- ja julgeolekupoliitika	70
9.3.3. Üksikloenguid (2–4 tundi)	71
9.4. Kodanikuõpetus	71
9.4.1. Kodanikuõpetus	71
9.5. Õigus	73
9.5.1. Tegevõpetajate, koolijuhtide ja haridusametnike õppepäev	73
10. USUTEADUS	74
10.1.1. Retoorika ja esinemisoskus	74
10.1.2. Hingehoiu alused	74
11. KUNST	76
11.1.1. Rahvakunsti õpetaja lisaeriala	76
11.1.2. Flamencokultuur	77
11.1.3. Flamencokultuuriloo kursus	77
12. KEHALINE KASVATUS	78
12.1.1. Tasakaalu harjutuste õpetamise meetodika	78
12.1.2. Õpilaste aktiveerimine kehalises kasvatuses	78
12.1.3. Kooli kehalise kasvatusprogrammi võimlemiselemen- tide tehnika, õpetamise meetodika ja juurdeviivad harju- tused	79
12.1.4. Uued suunad kehalises kasvatuses	79
12.1.5. Fitnessitreenerite kool	79
13. PEDAGOOGIKA	80
13.1.1. Ainetestid	80
13.1.2. Kodulugu	80
13.1.3. Karjääri kujundamine ja kutseuunitlus	81
13.1.4. Kasvatusteooria ja arengupsühholoogia	81
13.1.5. Kodukasvatus	82
13.1.6. Perekonnaõpetus	83

14. KOOLI ÕPPEKAVA	84
14.1.1. Riikliku õppekava üldosa põhimõtete rakendamine	84
14.1.2. Kooli õppekava arendamine	84
15. ERIPEDAGOOGIKA	86
15.1.1. Toimetulek rahutute ja agressiivsete õpilastega põhi- koolis	86
15.1.2. Hälvikupsühholoogia valikküsimusi	87
15.1.3. Abi- ja tugiõppe didaktika valikküsimusi	87
15.1.4. Emakeele abi- ja tugiõppe valikküsimusi	87
15.1.5. Matemaatika jõukohasus ja jõukohastamine	88
15.1.6. HEV lapsed tavakoolis	88
15.1.7. Õpiraskustega laste parandusõppe alused	89
15.1.8. Lähtekohti õpiraskustega laste lugema ja kirjutama õpetamiseks	89
15.1.9. Õppimise jõukohastamine õpiraskustega lastele	89
15.1.10. Lähtekohti intellekti arenguprobleemataikaga laste õpetamisel-kasvatamisel	90
15.1.11. Tasemeõpetuseks sobivate õppeülesannete koostamine ja kasutamine	90
15.1.12. Lapsed õigusmenetluses	91
16. HOOLEKOGULIIKMETE KOOLITUS	92
16.1.1. Kooli hoolekogu roll ja ülesanded	92
17. TERVIS	93
17.1. TÜ lastekliinik	93
17.1.1. Kroonilise haiguse või puudega laps koolis: õpetaja kui rehabilitatsiooni meeskonna liige	93
17.1.2. Kroonilise haiguse või puudega laps (tava)koolis. Õpe- taja osa erinevate krooniliste haiguste (astma, epilepsia jt) korral	93
17.1.3. Arengupeatusega laps koolis: kas ja kuidas integreerida?	93
17.1.4. Õpilaste käitumisprobleemide meditsiinilis-psühholo- gilised põhjused, avaldumine ja abistamisvõimalused	93
17.2. TÜ tervishoiu instituut	95
17.2.1. Tervisekaitse koolis	95
17.2.2. Tervis ja keskkond (keskkonnatervishoid)	96
17.2.3. Koolialiste laste tervise edendamine	98
18. SOTSIAALTÖÖ	100
18.1.1. Töö perega	100

1. Eesti keel ja kirjandus

1.1. Eesti ja võrdlev rahvaluule

1.1.1. Uusi vaateid rahvaluulele

Vastutav õppejõud: prof ÜLO VALK, filol-dr. Loenguid peavad eesti ja võrdleva rahvaluule õpetooli õppejõud.

Maht: 1 AP (8 loengut), 500 kr

Sisu: eesti rahvaluule põhižanrid uuemate uurimuste ja teooriate valguses. Rahvalaul, rahvajutt, vanasõnad jt lühivormid, perepärimus ja rahvausund nii kunagises talupojakultuuris kui ka kaasaegses Eestis. Süvendatult vaadeldakse tänapäeva folkloori, sh õpilasfolkloori ja kaasaja uskumusi.

Aeg: kokkuleppel ajavahemikus 15.–26.11.1999 (registreerida hiljemalt 1. novembriks)

Kirjandus antakse loengutel.

1.2. Eesti keel

1.2.1. Korrektnemakeel

Õppejõud: dots filol-knd VALVE-LIIVI KINGISEPP; doktorant MEELI SEDRIK (eesti murded); ass KATRIN KERN (keelehoole, ajakirjanduskeel, EKS keeletoimkonna liige, keeleoskuse testimine ja muukeelsete koolide eesti keele riigieksami ettevalmistamise komisjoni liige); lektor ped-mag KÜLVI PRUULI; mag TIIT HENNOSTE (EKI); TIJU EREL'T (EKI, oskuskeel ja keelekorraldus); mag PEETER PÄLL (EKI, nimekorraldus)

Maht: 2 AP (40 t loenguid + iseseisev töö), kokku 1000 kr

Sisu:

Õigekeelsus (10 t). Keele funktsioonid, variandid, stiilitasandid. Õigekeelsuse allikad. Keelenorm ja keeleviga. Ortograafia põhiküsimusi. Suure ja väikese algustähe kasutamine, sõnade kokku ja lahkukirjutamine. Lausete moodustamine ja nende põhitüübid. Kirjavahemärkide kasutamine.

Tekstide koostamine (10 t). Millele mõelda enne kirjutamist: kellele, millest ja miks kirjutatakse (teksti žanr ja laad)? Tekstitüübi valik. Registri valik sõltuvalt adressaadist ja olukorrast. Info kogumine ja struktureerimine. Teksti loomine kui protsess, selle etapid. Allikate kasutamine, viitamine, refereerimine. Tähtsamad tekstiliigid, nende tunnused. Dokumentatsioon. Ametikirjad, nende põhiomadused ja liigid. Kirjavastuste ülesehitus ja koostamispõhimõtted. Avalduse, taotluse, elulookirjelduse, soovituskirja, komandeeringu aruande koostamine. Loogika, sidusus, täpsus — kas ütlesin seda, mida tahtsin?

Erinevate tekstide toimetamine (8 t). Tekstide liigid. Sõnastuse sõltumine teksti liigist, adressaadist. Teksti loetavus, seda häirivad tegurid. Toimetajatöö üldised põhimõtted. Õigekeelsus- ja stiilvigade parandamine. Teksti selguse ja ühemõttelise mõistetavuse eest hoolitsemine. Loogikavigade kõrvaldamine. Sõnastuse ökonoomsuse nõude järgimine. Toimetustöös vajalikud õigekeelsusallikad ja teatmeteosed. Korrektureerimärgid. Redigeerimisharjutusi.

Suuline kommunikatsioon (4 t). Suuline ja kirjalik suhtlus, nende sarnasused ja erinevused. Kirjakeel, suuline keel ja argikeel. Suulise keele allkeeled. Praktiline suuline suhtlus: suulise teksti kuulajasõbralik ehitus ja keelekasutus. Mitteverbaalsed suhtlusvahendid ja nende kasutamine.

Oskussõnavara ja oskussõnastikud (4 t). Üldkeele ja oskuskeele vaherkord. Oskussõnavara üldiseloomustus. Terminite saamise viisid ja allikad. Ülevaade oskussõnastikest (eriti 1991–1996 ilmunuist).

Nimekorraldus ja nimekirjutus (4 t) Nimekirjutuse põhimõtted, nimeõige kirja, koha-, isiku-, ja ärinimede keeleline ja juriidiline korraldamine, nimevalik jm.

Aeg: tsüklikena nädalavahetustel, registreeruda 30. jaanuariks 1999

1.1.2. Eesti rahvusliku kirjakeele suurmehi

Kõigile soovijaile, olenemata kitsamast erialast, ka gümnaasiastidele

Õppejõud: *prof. emer.* EDUARD VÄÄRI

Maht: 10 t, hind sõltub osavõtjate arvust

Sisu:

1. Võitluses rahvusliku kirjakeele loomise eest (F. R. Faehlmann, F. R. Kreutzwald, E. Ahrens, F. J. Wiedemann)

2. Mihkel Veske, Karl August Hermann ja Jakob Hurt
3. Johannes Aavik eesti kirjakeele uuendajana
4. Johannes Voldemar Veski eesti kirjakeele tasakaalustajana
5. Võnked ja värinad kaasaja kirjakeeles

Kirjandus: kooli- ja avalikes raamatukogudes leiduv teemakohane materjal

Aeg: kevadsemester 1999, kokkuleppel, registreeruda 30. jaanuariks 1999

Hindamine: osavõtu kontroll, tõend kursusel osalemise kohta

1.3. Eesti kirjandus

1.3.1. Rahva- ja kunsteeposed

1999. aasta on rahvusvaheline eeposte aasta, mil möödub 150 aastat "Kalevala" ilmumisest.

Õppejõud: dots ANTS JÄRV, PhD

Maht: 1 AP (12 t loenguid, 28 t iseseisvat tööd), hind sõltub osavõtjate arvust

Sisu: Mis on eepos? Rahva-, kunst- ja rahvuseepos. Eeposte uurimise üldised probleemid. Suuliste eeposte võimalikkus ja esitus. Idamaade, Aafrika, Euroopa jt piirkondade eeposi. Elias Lönnrot ja "Kalevala". "Kalevala" ja müüdid. Kalevipoeg rahvaluules ja rahvaluule "Kalevipoegas". August Annist, "Kalevala" ja "Kalevipoeg". "Peko" — rahva- või kunsteepos? Ants Oras, Rein Sepp, Boris Kabur jt eeposte eestindajad eepostest.

Valik kirjandust:

A. Annist, "Kalevala" kui kunstiteos. Tln 1969

A. Annist, "Kalevipoeg" kui kunstiteos. Trt 1944 või *Sissejuhatus*. Rmt: F. R. Kreutzwald, Kalevipoeg. Tekstikriitiline väljaanne. Tln 1961

L. Honko (toim), *Kalevala ja maailman eepokset*. SKS 1987

V. Kaukonen, *Elias Lönnrotin Kalevalan toinen painos*. Helsinki, 1956

M. Kuusi jt (toim), *Kaleva-lipas*. Pieksämäki 1985

J. Lotman, *Kirjandus ja mütoloogia*. Rmt: Kultuurisemiootika, Tln 1990

J. Pentikäinen, *Kalevalan maailma*. Helsinki 1989

J. Semper, *Kalevipoja rahvaluulemotiivide analüüs*. Tln 1997

J. Puhvel, *Võrdlev mütoloogia*, Trt 1997

Eesti keeles ilmunud eeposte ees- ja järelsõnad ning tekstinäited kreeka, rooma ja keskaja kirjanduse antoloogiast

Aeg: 12 t loenguid veebr–märts või sept–okt 1999, registreeruda 15. jaan või 6. sept 1999

Hindamine: eksam ja referaat, mis tuleb kirjutada ühe eesti keelde tõlgitud eepose kohta (v.a “Ilias”, “Odüsseia”, “Kalevala”). Esitada lühidalt oma arvamus referaadiks valitud eepose olemuse, ainestiku, kunstipära, kultuuriloolise tähenduse jm kohta.

1.3.2. Lastekirjandus

Nii eesti kui vene koolide eesti keele ja kirjanduse õpetajatele ning raamatukoguhoidjatele

Vastutav õppejõud: dots ANTS JÄRV, PhD

Maht: 1 AP (10–12 t loenguid + 28–30 t iseseisvat tööd)

Sisu: 1. Lastekirjanduse mõiste spetsiifika, liigitus jm. 2. Lasteraamatute tüübid. 3. Kirjanik ja kunstnik lasteraamatu(te) autoritena. 4. Pildiraamatud, piltjutud, koomiksid jm. 5. Rahvaluule ja lastekirjandus. 6. Fantasia ja fantastika ning lastekirjandus. 7. Robinsonaadid, seiklusjutud, ajalood jne. 8. Loodus ja loomad lastekirjanduses. 9. Lasteraamatud poistele ja tüdrukutele. 10. Maailma lastekirjanduse klassika, selle osa ja mõju eesti lastekirjandusele. 11. Ajakirjandus lastele. 12. Iseloomulikud lasteraamatute tüübid Eestis 20. sajandi esimesel poolel. 13. Kirjastus *Loodus* ja lastekirjandus. 14. Lüürika lastele aastail 1940–2000. 15. Eepika lastele aastail 1940–2000. 16. Draama lastele aastail 1940–2000

Kirjandus:

A. Järv. Eesti lastekirjandus, Trt 1989

R. Krusten. Eesti lastekirjandus. Trt 1996

R. Krusten. Eesti lastekirjandus paguluses. Tln 1995

A. Jaaksoo. Kes on kes ja mis on mis eesti lastekirjanduses. Tln 1987

S. Raatma. Laps raamatus ja lasteraamat. *Tulimuld* 1989, nr 3 ja 4

T. Kruus. Fantastika lastekirjanduses. *Keel ja Kirjandus* 1975, nr 8

H. Väli. Mallega ja Kallega. Tln 1975.

Laps vajab head raamatut. Tln 1978 (E. Niit, M. Linnamägi, W. Scharf)

Tekste: Tutvuge lähemalt 4–5 autori loominguga (F. Kuhlbars, J. Bergmann, K. E. Sööt, E. Enno, J. Lattik, Ansomardi, A. Kitzberg, O. Luts, J. Oro, K. A. Hindrey, R. Janno, J. Jaik, J. Parijõgi, K. Ristikivi, E. Kippel, E. Niit, H. Jõgisalu, E. Kuus, E. Raud, S. Rannamaa, J. Rannap, H. Väli, E. Valter, S. Raatma, H. Nõu jt)

Meie kiisul kriimud silmad, Tln 1985

Vanad aabitsajutud, Tln 1993

Lastekirjanduse antoloogia *Meie kassil kriimud silmad* jt köited

Aeg: kokkuleppel, registreeruda 30. jaanuariks 1999

Hindamine: arvestus või eksam; teoreetilisi probleeme avav küsimus + küsimus eesti lastekirjanduse ajaloost või eeldatakse arvamust ühe kirjaniku lasteraamatute kohta (valida on võimalik 4 autori vahel) + referaat, mis tuleb koostada *ühe* autori lasteraamatutest (A. Grenzstein, J. Pärn, E. Peterson-Särgava, A. H. Tammsaare, M. Sillaots, E. Tammlaan, L. Tigane, R. Roht, P. Haavaoks, J. Kaidla, F. Kotta, K. Merilaas, R. Parve, B. Kabur, L. Hainsalu, H. Runnel, O. Arder, H. Käo, L. Tungal).

Referaat tuleb kirjutada *tavalisse joonelisse koolivihikusse*, mis on ka mahu piires. Ülesehitus: autorist (1 lk); ülevaade valitud kirjaniku lasteloomingust (2–3 lk); põhiosas tema parim lasteraamat: selle eakohasus, temaatika ja selle kandvus, karakterid, keel-stiil, kriitika arvamus, referaadi koostaja järeldused; kasutatud kirjandus

1.3.3. Teatrisse mineja kukeaabis

1998. aasta õppekava järgi

Vastutav õppejõud: filol-knd ÜLO TONTS

Maht: 12 t, hind sõltub osavõtjate arvust

Sisu: Teatrikunsti eripära, teatrikeel, teater ja film, teatrikunsti mitmekesisus, teatri muutumine 20. sajandil. Teater eesti rahvakultuuris

Aeg: 1999 kevad- ja sügissemester, kokkuleppel, registreeruda 30. jaan; 6. sept. 1999

1.3.4. Valikkursus 20. sajandi eesti luulest

Õppejõud: *prof. emer.* KARL MURU (TÜ õppejõud aastast 1962, samas kaitstud filol-dr väitekirj 1930. aastate eesti luulest (1974)

Maht: 3 AP (120 t, neist 30 t loenguid, 20 t "Sõnarise" tekstide (ca 700 lk) lugemiseks, 20 t luuleinterpretatsiooni kirjutamiseks, 50 t süvendatud tutvumiseks valitud autorite loominguga ja seda käsitleva kirjanduse uurimiseks), hind sõltub osalejate arvust

Sisu: kolme perioodi autorite looming:

1) **Gustav Suits, Villem Ridala, Ernst Enno, Marie Under, Henrik Visnapuu** (Artur Adson, Hendrik Adamson, Johannes Vares-Barbarus, Johannes Semper, August Alle);

2) **Juhan Sütiste**, (Heiti Talvik), **Betti Alver**, Uku Masing, August Sang, (Bernard Kangro, Kersti Merilaas;

3) (Ilmar Laaban, **Kalju Lepik**, (Debora Vaarandi), Ivar Grünthal, (Andres Vihalemm), **Artur Alliksaar, Paul-Eerik Rummo, Hando Runnel**, Jaan Kaplinski, (Ivar Ivask, Ilona Laaman, **Juhan Viiding**.

Luuletekste tuleb tunda vähemalt antoloogia "Sõnarine" valikus. Igast arengujärgust valib õppija ühe autori (kokku 3), kelle loomingut tuleb põhjalikult tundma õppida. See eeldab täiendavat luulelugemist ja luulekäsitleluste uurimist. Loengutel iseloomustatakse luule arenguetappe ja käsitletakse valikuliselt autoreid (esmajoonel poolpaksu kirjaga esiletõstatuid). Iseseisva tööna tuleb eksami eel kirjutada omal valikul ühe luuletuse monograafiline käsitlelu.

Kirjandus: näiteid viimastel kümnenditel trükkis ilmunud luuleinterpretatsioonidest:

Karl Muru. Vaateid kolmest aknast. Tln 1975

Elukuulajale kaasakumisejale (lk 304 jj)

Sõna ja luule (lk 257 jj)

Tuule valgel käija (lk 261 jj)

Kodus ja külas: Lüüriku autobiograafia. Tln 1987 (lk 252 jj)

Mart Mäger, Jaan Kaplinski. Tüütus, tüütus. Keel ja Kirjandus (KK) 1985, nr 4

Murrujoon. Gustav Suitsu "Maikellukeste" taust ja struktuur. KK 1992, nr 10

Andres Langemets. Müüt Hando Runneli "Müüdis". KK 1985, nr 4

Post librum, lk 254 jj

Toomas Liiv. Lili Marleen kui eshatoloogia. Looming 1996, nr 1

Paul-Eerik Rummo. Lähenedes Kalju Lepiku "Lili Marleenile". KK 1995, nr 10

Nigol Andresen. Elu muulased. Maalimisest sündinud luuletus. Rmt-s "Suits ja tuli", lk 155 jj

Kooli- jm raamatukogudes pakutav teemakohane materjal

Aeg: kokkuleppel 1999 kevad- ja sügissemestril. Registreerida 30. jaanuariks 1999 või 15. septembriks. Loengud on mõistlik jagada kaheks osaks, et vahepeal oleks aega iseseisvaks tööks.

Hindamine: kodune tekstianalüüs ja eksamitöö. Tunnistus

1.3.5. Kirjanduse õppimine ja õpetamine kirjaniku vaatevinklist

Koostöös Eesti Kirjanike Liidu Tartu osakonnaga on kavandamisel õppepäev kõigile huvilistele 1999. aasta kevadisel koolivaheajal. Kuulatakse Tartu kirjanikke ja nende kriitikuid. Küsimusi ja ettepanekuid ootame 15. veebruariks.

1.4. Sugulaskeeled

1.4.1. Liivlased ja liivi keel

Kõigile soovijaile, olenemata kitsamast erialast (ka õpilastele)

Õppejõud: *prof. emer.* EDUARD VÄÄRI

Maht: 10 t loenguid ja iseseisev töö, hind sõltub osavõtjate arvust

Sisu: Liivlaste ja eestlaste varasem ühine ajalugu. Liivlased ja eestlased keskaja ajalootormides. Liivi keel ja selle uurimine. Liivlaste ärkamisaeg. Mida võib hoiatusena õppida liivlaste saatusest?

Kirjandus: koolide ja avalike raamatukogude baasil, jaotusmaterjal õppejõu poolt

Aeg: sügissemester 1999, registreeruda 15. septembriks 1999

Hindamine: tõend osavõtu kohta

1.4.2. Soome keel algajatele ja edasijõudnutele

Kõigile soovijaile, olenemata kitsamast erialast (ka õpilastele). Edasijõudnute rühma saavad tulla need, kes on kogenud õpetaja juhtimisel juba õppinud soome kirjakeelt. Vajadusel võib soome keele kursust tellida ka 3-aastase tsükliks (160 t õppeaastas, kokku 480 t).

Õppejõud: *prof. emer.* EDUARD VÄÄRI

Maht: 20 t auditoorset tööd + iseseisev töö, hind sõltub osavõtjate arvust

Sisu:

- * Soomlased ja soome keel. Algteadmisi hääldamisest
- * Ühised elemendid soome ja eesti keeles. Häälikuline süsteem
- * Algteadmisi sõnade muutmise. Harjutusi
- * Sõnade käänamisest (ainsuses). Harjutusi
- * Sõnade pööramisest. Harjutusi
- * Lihtlausete koostamisest. Harjutusi. Lihtsaid tekste
- * Sõnavara täiendamine. Harjutusi
- * Konversatsiooniharjutusi
- * Grammatikaalaste teadmiste täiendamine
- * Teadmisi (soome keeles) Soomest, Soome haridusest ja kultuurist

Kirjandus: kooli- ja avalike raamatukogudes pakutav asjakohane kirjandus, jaotusmaterjal õppejõu poolt

Aeg: kevadsemester 1999, registreeruda 30. jaanuariks 1999

Hindamine: praktilise keeleoskuse kontroll, lühikursuse korral tõend

1.5. Eesti keel võõrkeelena

1.5.1. Eesti keele algkursus

Kõigi ainete õpetajatele ja gümnasiastidele

Õppejõud: lektor SIRJE RAMMO (eesti keel võõrkeelena), ass TIINA KIKERPILL (eesti keel võõrkeelena)

Maht: 8 AP (160 t auditoorset tööd + 160 t iseseisvat tööd), 500 kr/AP

Sisu: grammatikakursus (80 t) ja vestluskursus (80 t)

Aeg: 23.–27. veebruar; 23.–27. märts; 20.–24. aprill; 25.–29. mai 1999 (kursus alustab tööd, kui soovijaid on vähemalt 10)

Hindamine: praktilise keeleoskuse kontroll, tunnistus

1.5.2. Eesti keel Interneti kaudu

Õppejõud: magistrand INGRID NIKOPENSIUS (eesti keel võõrkeelena); TÜ arvutuskeskuse peaspetsialist MARET MERISTE

Maht: 2 AP, 400 kr/AP

Sisu: WWW-põhise õpikeskkonna rakendamiseks on välja töötatud eesti keele kursus *vene keelt kõnelevale* õpilaskonnale. Kursus on mõeldud algajatele: omandatakse kõne- ja kirjakeele algtase. Lisaks Interneti kaudu edastatavale õppematerjalile pakutakse grammatika osa kohta trükitud lisamaterjali. Kasutatakse individuaalse õpetuse meetodit: *iga õpilane saab tagasiside otse juhendajalt*. Tähtsal kohal on ka õpilaste omavaheline suhtlemine grupis.

Aeg: etteregistreerimisel 1999. a TÜ arvutuskeskuses J. Liivi 2–303, tel (27) 375 447, maret_m@ut.ee

Hindamine: praktilise keeleoskuse kontroll, tunnistus

1.6. Keelekeskuse eesti keele sektsioon

1.6.1. Uued rõhuasetused eesti keele õpetamisel muukeelses koolis

Õppejõud: TÜ keelekeskuse eesti keele sektsiooni juhataja ANNE JÄNESE (vastutav õppejõud, annej@admin.ut.ee); õp EVE RAESTE, ped-mag; õp MALLE RÜÜTLI

Maht: 1 AP = 40 t, sh 12 t auditoorset tööd; 500 kr/AP

Sisu: eesti keele kui teise keele õpetamise aktuaalsed metoodilised probleemid, rühmatöö võtted, keelemängud, näitlikud õppematerjalid, erinevate osaoskuste õpetamine

Aeg: kokkuleppel veebruar–märts 1999, oktoober–november 1999, registreeruda 30. jaanuariks või 30. septembriks 1999

Hindamine: kursusetöö koostamine ja kaitsmine

1.6.2. Eesti ärikeel

Vastutav õppejõud: õp EVE RAESTE, ped-mag

Maht: 1 AP = 40 t, sh 12 t auditoorset tööd; 500 kr/AP

Sisu: majandusalase suhtluspädevuse kujundamise metoodilised võimalused autori koostatud suhtlusõpiku "Turumajandus: *pro et contra*" põhjal. Kursuse väljatöötamisel on lähtutud aastatepikkusest kogemusest ärikeele õpetamisel TÜ majandusteaduskonnas, millel põhineb õppejõu magistritöö.

Aeg: veebruar–märts 1999, oktoober–november 1999, registreeruda 30. jaanuariks või 30. septembriks 1999

Hindamine: kursusetöö koostamine ja kaitsmine

1.7. Kirjandiõpetus

1.7.1. (Riigieksami)kirjand hindaja pilgu läbi

Emakeele ja kirjanduse õpetajatele

Vastutav õppejõud: ped-mag REET VÄÄRI

Sisu: Analüüsitakse teemade avamist, kirjandi kompositsiooni, tutvustatakse sagedasemaid vigu, osutatakse puudujääkidele sõnastuses ja stiilis.

Aeg: 1999. a kevad- ja sügissemestril üks kord kokkuleppel. Registreerida 15. jaanuariks või 15. septembriks. See ei ole jätkukursus, rühmad on erinevad.

2. Inglise keel ja kirjandus

Kursustel kasutatakse peamiselt viimasel ajal avaldatud artikleid ja peatükke kogumikest, millest vajadusel tehakse kursustele koopiaid.

Kursuste koordinaator on ÜLLE TÜRK, MA (*uturk@ut.ee*)

2.1.1. Õpilaste teadmiste kontroll ja õpitulemuste hindamine

Kvalifitseeritud (nii põhikooli kui gümnaasiumi) inglise keele õpetajatele

Õppejõud: prof KRISTA VOGELBERG, lektor LEILI KOSTABI (MA), lektor ÜLLE TÜRK (MA) jt inglise keele riigieksami töörühma liikmed

Maht: 3 päeva, kokku 24 t auditoorset tööd

Sisu: antakse juhiseid õpilaste 9. ja 12. kl riigieksamiks ettevalmistamiseks ning õpilaste keeleoskuse kontrollimiseks nii jooksvalt kui kooliastmete lõpus. Teemad:

- * Statistika interpreteerimine
- * Erinevate osaoskuste (kuulamine, lugemine, kirjutamine, kõnelemine) mõõtmise printsiibid
- * Grammatika- ja sõnavarateadmiste mõõtmise printsiibid
- * Õpimapi (*portfolio*) kasutamine jooksval hindamisel
- * Enesehinnang kontrolli osana

Aeg: 12.–14.03.1999

2.1.2. Alklassiõpetajate keele- ja metoodikaalane täiendus

Alklassiõpetajatele, kes õpetavad ka inglise keelt, kuid kel puudub vastav väljaõpe ja kes osalesid 1998. a kevadisel või sügisel kursusel

Õppejõud: lektor EVA LIINA ASU (MPhil), lektor LEILI KOSTABI (MA), lektor ÜLLE TÜRK (MA), PIRET KÄRTNER

Maht: 3 päeva, kokku 24 t auditoorset tööd

Sisu: õpetajatele antakse metoodilisi oskusi ja võtteid ning arendatakse edasi nende inglise keele oskust. Teemad:

- * Inglise keele õpetamise metoodika algklassides

22 *Inglise keel ja kirjandus*

- * Erinevate osaoskuste (kuulamine, lugemine, kõnelemine, kirjutamine) arendamine
- * Grammatika miinimum; grammatika õpetamise võtted algklassides
- * Sõnavara laiendamine; sõnavara omandamise võtted algklassides
- * Häälde korrigeerimine; harjutused õigete hääldeharjumuste omandamiseks, transkriptsioon
- * Alklassides kasutatavad inglise keele õpikud

Aeg: 16.–18.04.1999

2.1.3. Uut inglise keele ja metoodika vallast

Gümnaasiumi inglise keele õpetajatele

Õppejõud: dots ENN VELDI, lektor EVA LIINA ASU (MPhil), lektor ÜLLE TÜRK (MA), assistent RAILI PÖLDSAAR

Maht: 3 päeva, kokku 24 t auditoorset tööd

Sisu: anda kvalifitseeritud inglise keele õpetajatele teavet uutest suundadest inglise keeles ja metoodikas ning võtteid nende edastamiseks õpilastele. Teemad:

- * Ameerika inglise keel
- * Keelekorpused ja uued sõnaraamatud
- * Muudatused inglise keele häälde ja grammatikas
- * Tekstikriitilise lugemisoskuse arendamine keeleõppes
- * Kirjaliku väljenduse õpetus
- * *Task-based language teaching (TBL)*
- * Õpistiilid ja -strateegiad

Aeg: 4.–6.01. ja 5.–7.11.1999

2.1.4. Kirjanduse õpetamine inglise keeles ja inglise keele õpetamine kirjanduse kaudu (kahes tsükliks)

Kvalifitseeritud (nii põhikooli kui gümnaasiumi) inglise keele õpetajatele

Õppejõud: dots REET SOOL, lektor PILVI RAJAMÄE (MA), lektor ÜLLE TÜRK (MA), assistent RAILI PÕLDSAAR, assistent EVA REIN

Maht: 3 päeva, kokku 24 t auditoorset tööd

Sisu: õpetajatele antakse teadmisi inglise keeles kirjutatud kirjandusest ning võtteid selle õpetamiseks, samuti kirjanduse kasutamiseks keeletundides Teemad (1. tsükkel käsitleb valdavalt varasemat ja 2. tsükkel uuemat kirjandust):

- * Inglise modernism luules
- * James Joyce ja iiri kirjandus
- * Ameerika kirjanduskaanon
- * Kaasaegne Kanada kirjandus
- * Postmodernism ja viimaste kümnendite inglisekeelne kirjandus
- * Kirjanduse kasutamine inglise keele tundides

Aeg: 19.–21.02. ja 1.–3.10.1999

2.1.5. Inglise keelt kõnelevate maade maiskonnalugu

Kvalifitseeritud (nii põhikooli kui gümnaasiumi) inglise keele õpetajatele

Õppejõud: prof KRISTA VOGELBERG, dots REET SOOL, lektor ÜLLE TÜRK (MA), ass RAILI PÕLDSAAR

Maht: 3 päeva, kokku 24 t auditoorset tööd

Sisu: õpetajatele antakse teadmisi inglise keelt kõnelevate maade ühiskondade dünaamikast käesoleval sajandil rõhuasetusega viimasel kümnendil. Teemad:

- * USA, Suurbritannia ja Iirimaa 20. sajandil
- * Ühiskondlik-poliitilised päevaprobleemid USAs, Suurbritannias, Kanadas ja Iirimaa ja nende peegeldus meedias
- * Multikulturalism ja postkoloniaalne kogemus
- * Popkultuur
- * Kultuuridevahelise kommunikatsiooni probleeme

Aeg: 28.–30.06.1999

2.1.6. Suvekool ümberõppekursuste lõpetanutele

Ümberõppekursused läbinud inglise keele õpetajatele

Õppejõud: dots ENN VELDI, lektor EVA LIINA ASU (MPhil), lektor LEILI KOSTABI (MA), lektor PILVI RAJAMÄE (MA), lektor ÜLLE TÜRK (MA),
ass RAILI PÖLDSAAR, PIRET KÄRTNER

Maht: 5 päeva

Sisu: arendatakse inglise keele oskust ja antakse lisateavet maiskonnaloost, inglise keeles kirjutatud kirjandusest ja inglise keele õpetamise meetodikast. Teemad:

- * Tekstikriitilise lugemisoskuse arendamine keeleõppes
- * Kirjaliku väljendusoskuse arendamine
- * Võtteid erinevate osaoskuste õpetamiseks
- * 9. kl riigieksamiks valmistumine
- * Lisamaterjalide kasutamine keeletundides
- * Õppekirjandus põhikoolis
- * Suurbritannia ja USA täna
- * Sissejuhatus inglise kirjandusse

Aeg: 14.–18.08.1999

3. Saksa keel ja kirjandus

3.1.1. Mängud ja mängulisus võõrkeelte õppimisel

Vastutav õppejõud: lektor REET LIIMETS, ped-mag

Maht: 0,5 AP (loeng ja seminar)

Sisu: kommunikatiivsed mängud saksa keele õppimisel (sõnavara, lugemine, kuulamine)

Aeg: aprilli lõpp 1999 (registreerida 15. aprilliks)

Hindamine: arvestus

4. Vene keel ja kirjandus

4.1. Vene keele õpetooli kursused

Sooviavaldusi võetakse vastu vene keele kateedris kuu aega enne kursust algust. Ainepunkti hind on 500 kr. Pärast kursuse lõpetamist antakse tunnistus. Info ja registreerimine: Ülikooli 18a-322, 51014 Tartu, tel (27) 375 352, faks (27) 375 353, metoodik LJUDMILA VAŠANOVA

4.1.1. Ettevalmistuskursus kõrgkoolidesse astujatele (kirjand)

Vastutav õppejõud: dots JELIZAVETA-KAARINA KOSTANDI, filol-knd (1988), uurimisvaldkonnad: süntaks, tekstilingvistika, pragmaatika

Õppejõud: dots JELIZAVETA-KAARINA KOSTANDI, lektor VALENTINA ŠTŠADNEVA, lektor ROMAN LEIBOV, metoodik LJUDMILA VAŠANOVA

Sisu: stilistika, tekstilingvistika, ortograafia, interpunktsioon, ilukirjandusliku teksti analüüs, kirjanduse ajalugu

Maht: 3 AP (20 t loenguid, seminarid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 24.–25.01.1999

II 20.–21.02.1999

III 13.–14.03.1999

Hindamine: referaat ja 3 kontrolltööd

4.1.2. Teksti redigeerimine

Vene koolide vene keele õpetajatele ja ajakirjanikele

Vastutav õppejõud: lektor VALENTINA ŠTŠADNEVA, filol-mag, uurimisvaldkonnad: tänapäeva vene keel, stilistika, võrdlev keeleteadus

Sisu: toimetamise ja tekstide korrigeerimise olulisem probleemistik, millega tutvumine on vajalik igale õpetajale ja ajakirjanikule

Maht: 4 AP (20 t loenguid, seminarid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 26.–28.03.1999

II 14.–16.06.1999

III 8.–10.10.1999

Hindamine: 3 kontrolltööd

4.1.3. Vene keele stilistika

Vastutav õppejõud: lektor VALENTINA ŠTŠADNEVA, filol-mag, uurimisvaldkonnad: stilistika (vene koolide vene keele õpetajatele ja ajakirjanikele)

Sisu: vene kirjakeele stiilisüsteem, funktsionaalsete stiilide teooria, stiilide alaliigid, tekstide stilistilised iseärasused

Maht: 3 AP (18 t loenguid, seminarid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 3.–4.04.1999

II 24.–25.04.1999

Hindamine: 2 kontrolltööd

4.1.4. Etnolingvistika

Vene koolide vene keele õpetajatele

Vastutav õppejõud: dots SVETLANA MELTŠER, ped-knd (1987), uurimisvaldkonnad: võrdlev keeleteadus, etnolingvistika, psühholingvistika, vene keele õpetamise meetodika

Sisu: keele- ja etnopsühholoogiliste faktorite vastastikune mõju keele funktsioneerimisel, kõne rahvuslik-kultuuriline eripära

Maht: 2 AP (10 t loenguid, seminarid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 15.02.–1.03.1999

II 10.–24.05.1999

Hindamine: referaat

4.1.5. Psühholingvistikalt keele õpetamise metoodikale

Vene koolide vene keele õpetajatele

Vastutav õppejõud: dots SVETLANA MELTSEK, ped-knd (1987), uurimisvaldkonnad: võrdlev keeleteadus, etnolingvistika, psühholingvistika, vene keele õpetamise metoodika

Sisu: kõneanalüüsi probleemid ja psühholingvistika meetodite kasutamine keeleõppe protsessis

Maht: 2 AP (10 t loenguid, seminarid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 1.02.99.–15.02.99.

II 17.05.99.–31.05.99.

Hindamine: eksam

4.1.6. Tekstilingvistika

Vene koolide vene keele õpetajatele

Vastutav õppejõud: dots JELIZAVETA-KAARINA KOSTANDI, filol-knd (1988), uurimisvaldkond: tekstilingvistika

Sisu: tekstianalüüsi mitmesugused aspektid, teksti kui keeleilmingu tunnused

Maht: 2 AP (24 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 27.–28.03.1999

II 10.–11.04.1999

Hindamine: 2 kontrolltööd

4.1.7. Praktiline vene keel algajatele

Kõigile soovijatele

Vastutav metoodik: LJUDMILA VAŠANOVA

Sisu: suuline ja kirjalik kõne, vene keele praktiline grammatika

Maht: 3 AP (60 t praktilist tööd ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 15.–18.04.1999

II 13.–16.05.1999

III 8.–11.06.1999

Hindamine: 2 kontrolltööd, arvestus

4.1.8. Praktiline vene keel edasijõudnutele

Kõigile, kes soovivad täiustada oma teadmisi vene keele praktilises grammatikas

Vastutav metoodik: LJUDMILA VAŠANOVA

Maht: 3 AP (60 t praktilist tööd ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 15.–18.04.1999

II 13.–16.05.1999

III 8.–11.06.1999

Hindamine: 2 kontrolltööd, arvestus

4.1.9. Vene ärikeel

Tulevastele ettevõtjatele ning kaubandus-, teenindus- ja vahendusorganisatsioonide töötajatele, aga ka gümnasistidele

Vastutav metoodik: LJUDMILA VAŠANOVA

Maht: 3 AP (60 t praktilist tööd ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 15.–18.04.1999

II 13.–16.05.1999

III 8.–11.06.1999

Hindamine: 2 kontrolltööd, arvestus

4.1.10. Vene ja eesti keele kontrastiivne grammatika

Eesti koolide vene keele ja vene koolide eesti keele õpetajatele

Vastutav õppejõud: prof IRINA KÜLMOJA, filol-knd, uurimisvaldkonnad: vene ja eesti keele kontrastiivne grammatika, funktsionaalne grammatika, aspektoloogia

Sisu: Keelte sõnavara kõrvutava uurimise probleemistik ja meetodid. Eesti ja vene sõnatuletussüsteemid ja sõnaehitus, grammatikakategooriate semantika ja nende kasutus, lauseehituse põhijooni kahes keeles

Maht: 2 AP (15 t loenguid, seminarid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 2.01.–15.03.1999

II 15.09.–30.11.1999

Hindamine: arvestus (võimalik ka referaadi põhjal)

4.2. Slaavi filoloogia õppetooli kursused

Kontaktisik lektor MAIRI KÕRVEL, tel (27) 375 351. Ainepunkti hind 500 kr. Kursuse lõpetajad saavad tunnistuse. Sooviavaldusi võetakse vastu kuu aega enne kursust algust vene keele õppetoolis Ülikooli 18a-322, 51014 Tartu, tel (27) 375 352, metoodik LJUDMILA VAŠANOVA

4.2.1. Vene keel 20. sajandi lõpul (funktsionaalsed ja struktuurimuutused)

Vastutav õppejõud: prof ALEKSANDR DULITŠENKO, filol-dr, slaavi keelte (sh vene keele) ja keeleteaduse teooria spetsialist

Sisu: 20. sajandi lõpu vene kirjakeele uusimad muutused (sõnavara, sõnamoodustuse ja grammatika osas; kohanimede muutmine Tallin → Tallinn, Leningrad → Sankt-Peterburg jne)

Maht: 3 AP (26 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 1999 veebruari teine pool

II 1999 mai teine pool

Hindamine: a) kontroll loengute ajal; b) referatiivne töö

4.2.2. Kaasaegse lingvistika teoreetilised alused

Vastutav õppejõud: prof ALEKSANDR DULITŠENKO, filol-dr, slaavi keelte (sh vene keele) ja keeleteaduse teooria spetsialist

Sisu: tänapäeva keeleteaduse peamised arengusuunad (sotsiolingvistika, psühholingvistika, rakenduslik lingvistika) ja nende rakendus keelepraktikas

Maht: 3 AP (26 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 1999 veebruari teine pool

II 1999 mai teine pool

Hindamine: a) kontroll loengute ajal; b) referatiivne töö

4.3. Vene kirjanduse õppetooli kursused vene kooli õpetajatele

Vastutav korraldaja osakonnas on dots JELIZAVETA-KAARINA KOSTANDI. Iga ainepunkt maksab 500 kr. Kursuse lõpetanud saavad tunnistuse. Sooviavaldusi võetakse vastu kuu aega enne iga kursuse algust vene keele õppetoolis Ülikooli 18a–302, 51014 Tartu, tel (27) 375 352, faks (27) 375 353, metoodik LJUDMILA VAŠANOVA.

4.3.1. Puškin oma 200. sünniaastapäeva eel

Vastutav õppejõud: prof LJUBOV KISSELJOVA, filol-knd, uurimisvaldkonnad: 18. saj vene kirjandus, 19. saj esimese poole vene kirjandus, Venemaa ajalugu, vene kultuuri ajalugu

Maht: 1 AP (10 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 24.–25.01.1999

II 17.–19.02.1999

Hindamine: referaat

4.3.2. Vene kirjandus Derptis

Vastutav õppejõud: prof LJUBOV KISSELJOVA, filol-knd, uurimisvaldkonnad: 18. saj vene kirjandus, 19. saj esimese poole vene kirjandus, Venemaa ajalugu, vene kultuuri ajalugu

Maht: 1 AP (10 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 9.–11.03.1999

II 7.–8.04.1999

Hindamine: referaat

4.3.3. Venemaa kirjanduselu 19. sajandi esimesel poolel

Vastutav õppejõud: prof LJUBOV KISSELJOVA, filol-knd, uurimisvaldkonnad: 18. saj vene kirjandus, 19. saj esimese poole vene kirjandus, Venemaa ajalugu, vene kultuuri ajalugu

Maht: 1 AP (10 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 19.–20.04.1999

II 29.–30.04.1999

Hindamine: referaat

4.3.4. Vene teater 19. sajandi esimesel poolel

Vastutav õppejõud: prof LJUBOV KISSELJOVA, filol-knd, uurimisvaldkonnad: 18. saj vene kirjandus, 19. saj esimese poole vene kirjandus, Venemaa ajalugu, vene kultuuri ajalugu

Maht: 1 AP (10 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 18.–19.03.1999

II 22.–23.03.1999

Hindamine: referaat

4.3.5. Uuema aja vene kirjanduse traditsioonid ja lätted

Vastutav õppejõud: dots JELENA POGOSJAN, PhD, uurimisvaldkonnad: vanavene kirjandus, 18. saj vene kirjandus, vene kirjanduse semiootika, vene kultuuri ajalugu, Venemaa ajalugu, vene rahvaluule

Sisu: vanavene kirjanduse ning uusvene kirjanduse kirjandusloolised ja teoreetilised aspektid. Erilist tähelepanu pööratakse vana- ja uusvene kirjanduse vahelise piiri mõiste analüüsile.

Maht: 2 AP (20 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 16.–18.09.1999

II 12.–14.10.1999

III 17.–19.11.1999

Hindamine: 2 referaati

4.3.6. Vene kultuur 1920/30. aastate Eestis

Vastutav õppejõud: vanemteadur GALINA PONOMARJOVA, filol-knd, uurimisvaldkonnad: vene kultuur Eestis, vene-eesti kultuurisuhted, Eesti kirjandus ja kultuur

Maht: 1 AP (10 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 11.–13.02.1999

II 29.–31.03.1999

Hindamine: referaat

4.3.7. Eesti kirjandus ja kultuur

Vastutav õppejõud: vanemteadur Galina Ponomarjova, filol-knd, uurimisvaldkonnad: vene kultuur Eestis, vene-eesti kultuurisuhted, Eesti kirjandus ja kultuur

Maht: 1 AP (10 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 21.–23.04.1999

II 28.–30.04.1999

Hindamine: referaat

4.3.8. Vene luule "hõbeajastu" (V. Brjussov, F. Sologub, D. Merežkovski, A. Blok, A. Belõi, V. Ivanov, I. Annenski, A. Ahmatova, N. Gumiljov jt)

Vastutav õppejõud: lektor LEA PILD, filol-mag, uurimisvaldkonnad: 19. saj teise poole ja 20. saj alguse vene kirjanduse ajalugu, tõlketeooria

Sisu: vene sümbolismi ja akmeismi esteetika ja poeetika põhijooned, nende avaldumine nimetatud luuletajate individuaalses loomingus

Maht: 2 AP (20 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 7.–9.10.1999

II 15.–17.11.1999

III 7.–9.12.1999

Hindamine: 2 referaati

4.3.9. Tõlketeooria

Vastutav õppejõud: lektor LEA PILD, filol-mag, uurimisvaldkonnad: 19. saj teise poole ja 20. saj alguse vene kirjanduse ajalugu, tõlketeooria

Sisu: antakse ülevaade tõlketeooria üldisematest alustest, põhjalikumalt käsitletakse täitetõlketeooria probleeme.

Maht: 1 AP (10 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 5.–6.10.1999

II 27.–29.11.1999

Hindamine: kontrolltöö

4.3.10. Vene sõjajärgne pagulaskirjandus (1917–1940)

Vastutav õppejõud: lektor ALEKSANDR DANILEVSKI, filol-mag, uurimisvaldkonnad: 20. saj alguse vene kirjanduse ajalugu, vene pagulaskirjandus, tänapäeva vene kirjandus

Sisu: emigratsioon kui fenomen, vene emigratsiooni “esimene laine” ja selle kultuuri- ning kirjanduskeskused (“vene Pariis”), kirjandusrühmitused, kirjandus- ja kunstiajakirjad

Maht: 2 AP (20 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 14.–16.01.1999

II 19.–20.02.1999

III 25.–27.03.1999

Hindamine: 2 referaati

4.3.11. Nõukogudeaegse vene kirjanduse peamised arengusuunad

Vastutav õppejõud: lektor ALEKSANDR DANILEVSKI, filol-mag, uurimisvaldkonnad: 20. saj alguse vene kirjanduse ajalugu, vene pagulaskirjandus, tänapäeva vene kirjandus

Sisu: 1940–1970. aastate NSV Liidu ajaloolis-kirjandusliku protsessi eetiline ja sotsiaal-poliitiline aspekt

Maht: 2 AP (20 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 15.–18.02.1999

II 9.–11.03.1999

III 27.–29.04.1999

Hindamine: 2 referaati

4.3.12. Uut Fjodor Dostojevski ja Lev Tolstoi loomingust

Vastutav õppejõud: lektor ROMAN LEIBOV, filol-mag, uurimisvaldkonnad: kirjandusteooria, 19. saj vene kirjanduse ajalugu, vene kirjanduse semiootika

Maht: 1 AP (10 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 4.–6.03.1999

II 9.–11.04.1999

Hindamine: referaat

4.3.13. Nikolai Leskovi looming

Vastutav õppejõud: lektor ROMAN LEIBOV, filol-mag, uurimisvaldkonnad: kirjandusteooria, 19. saj vene kirjanduse ajalugu, vene kirjanduse semiootika

Maht: 1 AP (10 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 6.–7.02.1999

II 1.–3.03.1999

Hindamine: referaat

4.3.14. Vene luule 19. sajandi keskel (Fjodor Tjuttšev, Afanassi Fet jt)

Vastutav õppejõud: lektor ROMAN LEIBOV, filol-mag, uurimisvaldkonnad: kirjandusteooria, 19. saj vene kirjanduse ajalugu, vene kirjanduse semiootika

Maht: 1 AP (10 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 25.–27.03.1999

II 19.–21.04.1999

Hindamine: referaat

4.3.15. Naine vene kirjanduses ja kultuuris (S. Volkonskaja, A. Bunina, K. Pavlova, A. Ahmatova, M. Tsvetajeva jt looming)

Vastutav õppejõud: lektor TATJANA STEPANIŠTŠEVA, filol-mag, uurimisvaldkond: 19. saj esimese poole vene kirjanduse ajalugu

Maht: 1 AP (10 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 26.–28.01.1999

II 3.–5.03.1999

Hindamine: referaat

4.3.16. Vene värsi probleeme

Vastutav õppejõud: vene kirjanduse õppetooli lektor ROMAN VOITEH-HOVITŠ, uurimisvaldkonnad: värsiõpetus, 20. saj alguse vene kirjanduse ajalugu

Sisu: Värsiõpetuse alused. Versifikatsiooni süsteemid. Euroopa- ja vene värsi ajalugu

Maht: 1 AP (10 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 26.–28.01.1999

II 3.–5.03.1999

Hindamine: referaat

4.4. Vene kirjanduse õppetooli eestikeelsed kursused

Vastutav korraldaja osakonnas on dots JELIZAVETA-KAARINA KOSTANDI. Iga ainepunkt maksab 500 kr. Kursuse lõpetanud saavad tunnistuse. Sooviavaldusi võetakse vastu kuu aega enne iga kursuse algust vene keele õppetoolis Ülikooli 18a–302, 51014 Tartu, tel (27) 375 352, faks (27) 375 353, metoodik LJUDMILA VAŠANOVA

4.4.1. Vene vaimse kultuuri arenguetapid

Vastutav õppejõud: lektor ANN MALTS, uurimisvaldkonnad: vanavene kirjandus, 18. saj vene kirjandus, 19. saj vene kirjandus, tõlketooria, vene-eesti kultuuri- ja kirjandussuhted

Maht: 1 AP (10 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 26.–28.01.1999

II 3.–5.03.1999

Hindamine: referaat

4.4.2. Vene-eesti kultuuri- ja kirjandussuhted

Vastutav õppejõud: lektor ANN MALTS, uurimisvaldkonnad: vanavene kirjandus, 18. saj vene kirjandus, 19. saj vene kirjandus, tõlketeooria, vene-eesti kultuuri- ja kirjandussuhted

Maht: 1 AP (10 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 9.–11.02.1999

II 25.–26.03.1999

Hindamine: referaat

4.4.3. Vene kirjanduse klassikud

Vastutav õppejõud: lektor ANN MALTS, uurimisvaldkonnad: vanavene kirjandus, 18. saj vene kirjandus, 19. saj vene kirjandus, tõlketeooria, vene-eesti kultuuri- ja kirjandussuhted

Maht: 1 AP (10 t loenguid ja iseseisev töö)

Kirjandus: nimekiri antakse esimesel loengul.

Aeg:

I 1.–3.03.1999

II 9.–11.04.1999

Hindamine: referaat

4.5. Keelekeskuse vene keele sektsiooni kursused

4.5.1. Vene keele kui võõrkeele õpetamise probleeme (3. tsükkel)

Õppejõud: dots KIIRA ALLIKMETS, ped-knd; dots ELVIIRA VASSILTŠEN-KO, ped-knd; lekt LJUDMILA VEDINA (MA)

Maht: 2 AP (2 päeva = 16 t)

Sisu:

1. Lingvistikalt metoodikale. Kaasaja vene keele arengusuundi ja nende kajastamine keeleõppes.
2. Mõningaid psühholingvistilisi probleeme tänapäeva keeleõppes.
3. Keelekompetentsuse omandamise erinevaid metoodilisi võimalusi.
4. Ärikeelevõimalusi metoodilisi võimalusi koolis.

Aeg: 29.–30.01.1999

4.5.2. Vene keele ja kirjanduse õpetamise aktuaalseid probleeme

Õppejõud: prof I. LÖSSAKOVA, prof L. HARTŠENKOVA ja dots I. TOLSTUHINA Peterburi Pedagoogikaülikooli vene keele metoodika kateedrist

Maht: 2 AP (3 päeva)

Sisu:

1. Uued suunad vene keele kui võõrkeele õpetamisel: teooria ja praktika
2. Vene keele kui võõrkeele õpetamine kultuuride dialoogi kontekstis
3. Kaasaegse vene kirjanduse arengu tendentsid
4. Stilistika vene keele õpetamisel
5. Audio- ja videomaterjalide kasutamine vene keele õpetamise erinevatel etappidel
6. Vene kirjandusliku teksti analüüs

Kirjandus:

1. Н. Н. Кохтев, Д. Э. Розенталь. Популярная стилистика русского языка. М., 1984
2. О. А. Крылова. Основы функциональной стилистики русского языка. М., 1979
3. Л. И. Харченкова. Диалог культур. СПб., 1996
4. Русская литература XX века. СПб., 1998
5. В. Маслова. Введение в лингвокультурологию. М., 1997

6. В. В. Воробьев. Лингвокультурология (теория и методы). М., 1997
Aeg: 14.–16.03.1999

4.5.3. Vene keele kui võõrkeele erinevate aspektide õpetamine

Õppejõud: prof ALEKSANDR DULITŠENKO, dots KIIRA ALLIKMETS, dots ELVIIRA VASSILTŠENKO

Maht: 2 AP (16 t)

Sisu:

1. Vene keel sajandi lõpus
2. Metoodilised printsiibid sõnavara omandamisel
3. Funktsionaalne ja traditsiooniline grammatika õppetunnis. Perfektsed ja imperfektsed verbid
4. Leksika ja fraseoloogia stilistilised variandid
5. Kontrolliliigid: jooksev, vahepealne ja lõplik

Kirjandus:

1. А. Дуличенко. Русский язык на исходе века. Мюнхен, 1996
2. Е. И. Пассов и др. Беседы об уроке иностранного языка. Л., 1985
3. Г. Рожкова. Русский язык в нерусской аудитории. М., 1986
4. В. Костомаров, О. Митрофанова. Методическое руководство для преподавателей русского языка иностранцам. М., 1988
5. М. Шелякин. Категории вида и способы действия русского глагола.
(Теоретические основы.) Таллинн, 1983

Aeg: mai 1999. Registreeruda 15. aprilliks

4.5.4 Õppetekst: lingvistilised ja metoodilised probleemid

Õppejõud: dots KIIRA ALLIKMETS, dots I. TOLSTUHINA (Peterburi), dots HELLE VISSAK

Maht: 2 AP (2 päeva)

Sisu:

1. Tekst kultuuridevahelise kommunikatsiooni aspektist
2. Plukirjanduse tekstid ja nende lingvistiline analüüs
3. Tekst ja harjutuste liigid

Kirjandus:

1. Г. Антипов, О. Донских, И. Марковина, Ю. Сорокин. Текст как явление культуры. Новосибирск, 1989
2. Е. Реферовская. Коммуникативная структура текста в лексико-грамматическом аспекте. Ленинград, 1989
3. Ю. Сорокин. Прецедентный текст как способ фиксации языкового сознания. В кн.: Язык и сознание. М., 1993

Aeg: oktoober 1999. Registreeruda 15. septembriks

5. Loodusained

Enamikule TÜ molekulaar- ja rakubioloogia instituudi loodusteaduste didaktika lektoraadi poolt 1999. aastal korraldatavatele loodusteaduste, bioloogia ja geograafia õpetajate täienduskursustele saab registreeruda Lossi 24, 51003 Tartu, tel (27) 375 561, faks (27) 375 562, tyt@ut.ee

6. klassi loodusõpetuse kursusele "Eesti elukooslused" ja kaugkoolituskursusele "Aktiivne loodusõpetus" palume registreeruda aga Lai 40, 50090 Tartu, tel (27) 375 812, faks (27) 375 812, illarl@ut.ee

5.1.1. Loodusõpetus 3. klassis

Vastutav õppejõud: lektor ILLAR LEUHN

Maht: 0,5 AP

Sisu: Kursus on koos lisatöödega 8-tunnine. Teemad kahe tunni kaupa:

1. Organismide jaotus eluslooduses: traditsioonilised arusaamad
2. Mikroorganismid ja seened ning nende õpetamine
3. Toitumine, toiduahelad ja energia
4. Liikumine ja jõud

Kirjandus: Õpetajatel peaks olema kasutada AVITA 1., 2. ja 4. klassi õppekomplektid. Lisakirjandus antakse kursuste käigus. Kursuslased peaksid tutvuma ka kogumikuga "Loodusõpetus Eesti kooli uues õppekavas" (Tallinn 1998).

Aeg: 2 päeva, aeg kokkuleppel

Hindamine: Rühmatööde tulemusena valmivad kas töölehed või metoodilised soovituseloodusõpetuse õpetamiseks 3. klassis, mida on hiljem võimalik pakkuda Internetis või trükitult ka teistele pedagoogidele. Nõuetekohaselt vormistatud töö lubab kõigi rühmaliikmete kursuse lugeda arvestatuks.

5.1.2. Rühmatöö võimalusi loodusõpetuses

Vastutav õppejõud: lektor ILLAR LEUHN

Maht: 0,5 AP

Sisu: Kursuslastele tutvustatakse rühmatöö võimalusi loodusõpetuses ning organiseeritakse kursuslastest koha peal rühmad, kus iga õpetaja kehastab õpilast. Käsitletakse ka rühmatöö tulemuslikkust, kinnistamise ja hindamise võimalusi.

Kirjandus: loodusõpetuse õppekomplektid 1.–6. klassini

Aeg: 2 päeva, aeg kokkuleppel

Hindamine: iga kursuslase arvestuse aluseks on ühe konkreetse iseisvalt väljatöötatud rühmatöö juhendi esitamine kursuse lõpus.

5.1.3. Maailma majandusgeograafia

5.1.3.1. Vastutavad õppejõud: lektor ÜLLE LIIBER, UUDO PRAGI, MAIA UIBO

Maht: 12 t loenguid

Sisu: Metoodilisi nõuandeid ja abimaterjale 10. klassi majandusgeograafia kursuse II osa õpetamiseks (põllumajandus, metsamajandus, energetika jne). Kordusõpiku parandusettepanekuid. 10. klassi tasemetöö näidisulesannete lühitutvustus

Kirjandus: jaotusmaterjal

Aeg: 15.–16.01.1999

Hindamine: arvestus

5.1.4. Eesti geograafia 9. klassile

Vastutav õppejõud: lektor ÜLLE LIIBER

Maht: 1,5 AP (60 t)

Sisu: 1) Eesti loodusgeograafia, 2) Eesti rahvastikugeograafia, 3) Eesti majandusgeograafia

Kirjandus: jaotusmaterjal

Aeg: kokkuleppel

Hindamine: arvestus

5.1.5. Eesti loodusgeograafia

Vastutav õppejõud: lektor ÜLLE LIIBER

Maht: 12 t loenguid ja iseseisev töö

Sisu: Eesti geoloogia. Nüüdiskliima ja selle muutused. Veekogud ja nende majanduslik kasutus. Pinnamoe kujutamise kaasaegseid võtteid. Eesti maastikud — tänapäevased käsitlused

Kirjandus: jaotusmaterjal

Aeg: 5.–6.03.1999

Hindamine: arvestus

5.1.6. Eesti rahvastikugeograafia

Vastutav õppejõud: lektor ÜLLE LIIBER

Maht: 12 t loenguid ja iseseisev töö

Sisu: Eesti rahvastik — kas hääbuv nähtus? Kaasaegsed rahvastiku-protsessid. Eesti rahvastiku soolis-vanuseline koosseis. Rändesuunad tänapäeva Eestis. Iseseisvaid töid rahvastiku teema õpetamiseks

Kirjandus: jaotusmaterjal

Aeg: 1.–2.10.1999

Hindamine: arvestus

5.1.7. Eesti majandusgeograafia

Vastutav õppejõud: lektor ÜLLE LIIBER

Maht: 12 t loenguid ja iseseisev töö

Sisu: Eesti majanduse hetkeseis. Muutused majandusstruktuuris. Regionaalpoliitika. Kuidas õpetada majandusgeograafiat 9. klassis?

Kirjandus: jaotusmaterjal

Aeg: 19.–20.11.1999

Hindamine: arvestus

5.1.8. Iseseisvad ja rühmatööd 7. klassis

Vastutavad õppejõud: lektor ÜLLE LIIBER, ENE SAAR

Maht: 6 t

Sisu: Metoodilisi nõuandeid ja abimaterjale 7. klassi geograafiakursuse õpetamiseks. Õpetajaraamatu lühitutvustus

Kirjandus: jaotusmaterjal

Aeg: 24.09.1999

Hindamine: arvestus

5.1.9. Arvutikursus geograafiaõpetajatele 1

Vastutavad õppejõud: lektor ÜLLE LIIBER, JÜRI ROOSAARE, RAIVO AUNAP

Maht: kokku 1 AP (1. osa: 10 t loenguid, praktilisi töid, iseseisev töö; 2. osa: 10 t loenguid, praktilisi töid, iseseisev töö)

Sisu: Arvuti kasutamise võimalusi geograafia õpetamisel ja õppimisel. Regio teedeatlas. *Encarta World Atlas* ja entsüklopeedia. Rahvastikupüramiidide, kliimadiagrammide ja kartodiagrammide koostamine *Excelis*. Kontuurkaartide valmistamine kartograafiaprogrammis *MicroCAM*

Kirjandus: jaotusmaterjal

Aeg: 2.–3.04.1999

Hindamine: arvestus

5.1.10. Arvutikursus geograafiaõpetajatele 2 (Eesti geograafia CD kursus)

Vastutavad õppejõud: lektor ÜLLE LIIBER, JÜRI ROOSAARE, RAIVO AUNAP

Maht: 10 t loenguid, praktilisi töid, iseseisev töö

Sisu: Eesti geograafia elektroonilise õpiku tutvustus. Metoodilisi nõuandeid Eesti geograafia CD kasutamiseks. Praktilised õppused, tööhendite koostamine, iseseisev töö

Kirjandus: jaotusmaterjal

Aeg: 23.–24.04.1999

Hindamine: arvestus

5.1.11. Loodusõpetus 6. klassile: Eesti elukooslused

Vastutavad õppejõud: lektor ILLAR LEUHIN, lektor MAIE TOOM

Maht: 2 AP

Sisu: Praktilisel kursusel antakse ülevaade Eesti tavalisematest elukooslustest ning harjutatakse välitööde organiseerimist. Ühtlasi õpitakse koguma tavalisemaid taimi ja valmistama neist näitlikke õppematerjale. Praktiseeritakse putukapüüki ja -määramist jpm. Kursuslased õpivad tundma nii eluslooduse üksikkomponente kui ka loodust tema terviklikkuses. Õpitakse kasutama mitmesuguseid määrajaid. Ilusa ilma korral organiseeritakse ka putukate ööpüük.

Kirjandus: 6. klassi õpik, taimede välimääraja, lindude, liblikate ja maridiate välimääraja. Tarvilikud koosluste määrajad või üksikute organismirühmade määrajad jaotatakse kursuslastele õppejõudude poolt.

Aeg: 5 päeva juunis

Hindamine: igal kursuslasel peab olema valminud vähemalt viis herbaarlehte ning vähemalt 10 erinevast putukast koosnev minikogu, milliseid ta saab hiljem ise oma töös kasutada.

5.1.12. Kaugkoolituskursus "Aktiivne loodusõpetus"

Vastutav õppejõud: lektor ILLAR LEUHIN

Maht: 2,5 AP

Sisu: Kursusel osalemise eelduseks on elementaarne arvuti kasutamise oskus, vaba juurdepääs Interneti ühendusele ja oma elektronaadressi olemasolu. Soovitav eeldus: osalemine kursuses "Rühmatöö võimalusi loodusõpetuses".

Õpetajad saavad konkreetseid ülesandeid elektronpostiga või listist *kool.bio*. Kursuslased töötavad välja tööjuhendid ja pärast õppejõu heakskiitu kontrollivad neid praktikas. Pärast tunnis (tundides) katsetamist esitavad nad oma juhendi uuesti koos kommentaaride ja statistilise ülevaatega. Iga kursuslane koostab õppeaasta jooksul kokku vähemalt kümme tööjuhendit ning katsetab vähemalt 15 (katsetada võib ka kaas-kursuslaste koostatud juhendeid).

Kursuse jooksul toimub kolm auditoorset kohtumist:

- 1) enne tööle asumist: tutvustatakse töö eesmärke, arvutiga töötamise viise ja ühtlustatakse info edastamise nõuded;
- 2) umbes poolel teel kursuse lõpuni: seminar, arutelu kitsaskohtadest ja probleemidest, infovahetus;
- 3) kursuse lõpus: valminud tööde lõplik vormistamine ja esitamine *disketil*, statistilised kokkuvõtted.

Kirjandus: kõik loodusõpetuses kasutatavad kirjandusallikad, lisaks arvutiga töötamiseks vajalik kirjandus

Aeg: 6 kuud, jaanuar–juuni 1999

Hindamine: arvestuse saamiseks on vaja koostada vähemalt 10 erinevat tööjuhendit ning katsetada vähemalt 15; esitada kõik 10 tööd ning 15 katsetatud töö analüüsid andmekandjal (*disketil*).

6. Matemaatika

TÜ matemaatika didaktika õppetooli täienduskursused põhikooli ja gümnaasiumi matemaatikaõpetajatele. Iga kursus (1 AP = 40 t) koosneb kahest 8-tunnisest õppepäevast (6 t loenguid, praktikume või seminare + 2 t konsultatsioone), millele lisandub 24 t iseseisvat tööd. 40-tunnise täienduskursuse läbimise kohta väljastatakse tunnistus. Mõned kursused on eeltoodust erineva pikkuse ja iseseisva töö mahuga (vt selgitusi vastavate kursuste juures).

Kokkuleppel kursuste rühmaga (minimaalselt 15 inimest) on võimalik korraldada õppepäevi ka alltoodust erinevatel aegadel ning väljaspool Tartut. Sel juhul maksab kursus 7000 kr, sõltumata osalejate arvust.

Kursuse osavõtumaks on 500 kr inimese kohta.

Registreerida tuleb vähemalt kaks nädalat enne kursuse algust aadressil TÜ matemaatika didaktika õppetool, Vanemuise 46–229, 51014 Tartu, tel (27) 375 864 (ULVI KAASIK, KATRIN KOKK), ulvik@ut.ee või kkokk@ut.ee. Palume teatada täpsed kontaktandmed! Samast saab teavet õõbimisvõimaluste kohta Tartus.

6.1.1. Kursus matemaatika riigieksamiks valmistuvatele abiturientidele

Õppejõud: doc. emer. ERICH JÕGI, doc. emer. JAAN REIMAND, dots KALLE VELSKER jt TÜ õppejõud

Maht: 51 t

Hind: 950 kr (tasuda saab ka ülekandega)

Sisu: Korraldatakse riigieksamitasemeliste ülesannete lahendamise ning nende lahendusvõtete selgitamise ja süstematiseerimise kaudu kogu koolimatemaatika kursuse põhimateematikat. Kursus toimub 1 kord nädalas 3-tunniste tsüklikena 17 korral.

Aeg: algus 5.01.1999 kl 17.00 Tartus Vanemuise 46–107. Kursuse toimumise nädalapäev kooskõlastatakse osavõtjatega avaloengul. Osavõttust on soovitatav ette teatada: Vanemuise 46–229, 51014 Tartu (kursused abiturientidele, TÜ matemaatika didaktika õppetool), tel (27) 375 864, ulvik@math.ut.ee või kkokk@math.ut.ee

Hindamine: õppetulemuste põhjal väljastatakse koolitustõend.

6.1.2 Tõenäosusteooria ja matemaatilise statistika elementide õpetamise metoodika keskkoolis (vene keeles)

Методика преподавания элементов теории вероятностей и математической статистики в средней школе.

Для учителей основной школы и гимназии

Преподаватель: доц. КАЛЛЕ ВЕЛЬСКЕР

Содержание: Понятия и связи теории вероятностей и математической статистики в рамках выпускного класса гимназии, дается умение решать соответствующие задачи и рассматриваются сопутствующие вопросы методики обучения.

Время: 30.–31.01.1999

6.1.3. Elementaarfunktsioonid. Võrrandid ja võrratused

Põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajatele

Õppejõud: dots ENDEL JÜRIMÄE

Sisu: Vaadeldakse põhiliste elementaarfunktsioonidega seotud võrrandeid, võrratusi jm ülesandeid, mille kaudu on võimalik kinnistada õpilastes funktsioonide omaduste tundmist. Käsitletakse samaväärsete võrrandite ja võrratuste põhilisi tüüpe.

Aeg: 13.–14.02.1999

6.1.4. Matemaatika aktiivõppe meetodid põhikoolis (vene keeles)

Методы активного обучения математике в основной школе.

Предназначено для учителей основной и гимназии

Преподаватели: доц. ЛЕА ЛЕПМАНН

Содержание: На фоне теории Пиаже и Брунера рассматриваются современные понимания о целях и о преподавании математики. Более подробно останавливаются на следующих открывающее обучение, созидательность и ее развитие открытые задачи, ориентированное на деятельность обучение математики, игры на уроках математики, проективное обучение.

Время: 20–21.03.1999

6.1.5. Tõenäosusteooria ja matemaatilise statistika küsimuste käsitlemine põhikoolis

Põhikooli õpetajatele

Õppejõud: dots KALLE VELSKER

Sisu: Tõenäosusteooria ja matemaatilise statistika küsimused, mis tulevad käsitlemisele põhikoolis; antakse vastavate ülesannete lahendamise oskus ja käsitletakse kaasnevaid didaktilisi küsimusi.

Aeg: 23.–24.03.1999

6.1.6. Aktiivõppe meetodid põhikooli matemaatikas

Põhikooli õpetajatele

Õppejõud: dots LEA LEPMANN ja dots TIIT LEPMANN

Sisu: Piaget' ja Bruneri teooriate taustal vaadeldakse nüüdisarusaamu matemaatikaõpetusest ja selle eesmärkidest. Lähemalt peatutakse järgmistel küsimustel: avastav õppimine, loovus ja selle arendamine, avatud ülesanded, tegevusele orienteeritud matemaatikaõpetus, mängud matemaatikatumnis, projektõpe.

Aeg: 26.–27.03.1999

6.1.7. Probleemülesannete lahendusideede otsimise meetodid

Põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajatele

Õppejõud: dots ELTS ABEL

Sisu: Tutvutakse ülesannete liigitamise printsiipidega, lahendusprotsessi struktuuriga, põhiliste lahendusmeetoditega ning heuristiliste aruteludega ideede otsingul.

Aeg: 24.–25.04.1999

6.1.8. Planimeetria süvakursus personaalarvuti kasutamisega

Põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajatele

Õppejõud: dots TIIT LEPMANN ja ass ENO TÕNISSON

Sisu: Kooligeomeetria laiendamine atraktiivsemate faktide ja seostega. Dünaamilise süsteemi *Geometer's Sketchpad* rakendamine. (Kursuslastel võiks olla arvuti käsitsemise algoskus.)

Aeg: 28.–29.08.1999

6.1.9. Nuputamisesanded põhikoolis

Põhikooliõpetajatele

Õppejõud: dots EVI MITT

Sisu: Käsitletakse teatud tüüpi nuputamisesannete lahendamise metoodikat ja lahendatakse ülesandeid.

Aeg: 25.–26.09.1999

6.1.10. Arvuteooria elemendid ja meetodid elementaar- matemaatikas

Põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajatele

Õppejõud: dots ELTS ABEL

Sisu: Antakse arvuteooria klassikalised tulemused ja meetodid, mida kasutatakse kõrgema raskuskategooria ülesannete lahendamisel elementaar-
matemaatikas.

Aeg: 1.–3.10.1999

6.1.11. Majandusmatemaatika elemendid koolis

Põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajatele

Õppejõud: dots JÜRI AFANASJEV

Sisu: Antakse teadmised ja oskused majandusmatemaatika elementide õpetamiseks koolis, sealhulgas eriti koolimatemaatika teemade käsitlemise juures.

Aeg: 16.–17.10.1999

6.1.12. Geomeetria kaasaegses matemaatikas

Põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajatele

Õppejõud: prof MAIDO RAHULA, dots AIVO PARKING, dots KAARIN RIIVES

Sisu: Matemaatika põhikursustest: algebrast, geomeetriast, diferentsiaal- ja integraalarvutusest, diferentsiaalvõrranditest ja juhuslikest sündmustest on esile toodud erinevate valdkondade filosoofilised aspektid, nende vahelised seosed ja aktuaalsed arengusuunad.

Aeg: 23.–24.10.1999

6.1.13. Majandusmatemaatika elemendid koolis (vene keeles)

Элементы экономической математики в школе.

Для учителей основной школы и гимназии

Преподаватель: доц. ЮРИ АФАНАСЬЕВ

Содержание: Даются знания и умения для преподавания элементов экономической математики в школе, в том числе особенно при истожении тем школьной математики.

Время: 23–24.10.1999

6.1.14. Tõenäosusteooria ja matemaatilise statistika küsimuste käsitlemine gümnaasiumis

Гümnaasiumiõpetajatele

Õppejõud: dots KALLE VELSKER

Sisu: Tõenäosusteooria ja matemaatilise statistika mõisted ning seosed gümnaasiumi lõpuklassi programmi piires; antakse vastavate ülesannete lahendamise oskus ja käsitletakse kaasnevaid õpetamise meetoodika küsimusi.

Aeg: 13.–14.11.1999

6.1.15. Algebra elemendid ja meetodid elementaarmatemaatikas

Põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajatele

Õppejõud: dots ELTS ABEL ja dots MATI ABEL

Sisu: Antakse mõningad algebra tulemused ja meetodid, mida kasutatakse kõrgema raskuskategooria ülesannete lahendamisel elementaar-matemaatikas.

Aeg: 19.–21.11.1999

6.1.16. Nuputamisülesanded põhikoolis (vene keeles)

Задачи на смекалку в основной школе.

Для учителей основной школы и гимназии

Преподаватель: доц. ЭВИ МИТТ

Содержание: Рассматривается методика решения нескольких типов задач на смекалку и решаются задачи.

Время: 20–21.11.1999

6.1.17. Erinevad taskuarvutid koolis

Põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajatele

Õppejõud: dots KALLE VELSKER

Sisu: Õpetatakse taskuarvutil ratsionaalselt arvutama, kasutades erinevaid arvutusrežiime. Antakse didaktilisi juhiseid ja soovitusi taskuarvuti kasutamiseks koolis.

Aeg: 4.–5.12.1999

6.1.18. Valitud küsimusi matemaatikast

Põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajatele. Üks õppepäev (8 t), ainepunkte ei anna, väljastatakse tunnistus.

Õppejõud: prof ÜLO LEPIK, dots HEINO TÜRNPÜ; ass SANDER HANNUS

Aeg: 11.12.1999

Hind: 250 kr

Sisu: Suunatud pered ja Riemann-Stieltjesi integraal; kaos ja kord

Aeg: 11.12.1999

6.1.19. Matemaatika tarkvara koolis

Põhikooli- ja gümnaasiumiõpetajatele

Õppejõud: ass ENO TÕNISSON

Sisu: personaalarvuti kasutusvõimalused koolimatemaatika õppimisel-õpetamisel; erinevad paketid

Aeg: lahtine

6.1.20. Programmeerimiskeele LOGO algkursus õpetajatele

Põhikooli ja gümnaasiumi *mistahes* aine õpetajatele

Õppejõud: ass ENO TÕNISSON

Sisu: Antakse ülevaade programmeerimiskeelest LOGO ning sellest, kuidas LOGOt ainetundides kasutada. Osalejatel tuleb lahendada individuaalseid ja rühmaülesandeid, koostada tunnikonspekt ning analüüsida kaaskursuslase konspekti.

Aeg: lahtine

7. Füüsika

7.1.1. Loodusõpetus

Loodusõpetuse õpetajatele (1. kooliaste, 2. kooliaste, 3. kooliaste ehk 7. kl)

Lektorid: ENN PÄRTEL (tel (27) 375 549), ILLAR LEUHIN (tel (27) 375 813)
jt

Maht:

1. kooliaste 2 AP, lõpetamine kursusetööga 3 AP
2. kooliaste 4 AP, lõpetamine kursusetööga 5 AP
3. kooliaste (7. kl) 1 AP, lõpetamine kursusetööga 2 AP

Teemad:

1. Riiklik õppekava ja selle nõuded
Orienteeritus probleemide lahendamisele
Kõigi õpilaste arendamine
Integratiivsus
Kooli õppekava
2. Riikliku õppekava loodusõpetuse vastava kooliastme teemad
Eesmärgistus, struktuur, sõlmpunktid, õpitulemused
Uurimuslikud laborkatsed
Demonstratsioonkatsed probleemse situatsiooni loomiseks
Probleemülesanded
Integratiivse sisuga ülesanded

Kirjandus: loodusõpetuse õpikud, põhikooli füüsika, keemia, bioloogia ja geograafia õpikud

Aeg: 1999. aastal vastavalt kokkuleppele

Märkus: Täienduskoolituse lühikursuse võib läbida täies mahus (I, II ja III kooliaste), kooliastmete või ka üksikute teemade (klasside) kaupa

Hindamine: kursusetöö või arvestus

7.1.2. Füüsika loodusõpetuse õpetajale

Lektor: ENN PÄRTEL (tel (27) 375 549) jt

Sihtgrupp: loodusõpetuse õpetajad

Maht: 1,5 AP

Teemad:

1. Riiklik õppekava ja selle nõuded
2. Valgusnähtused, tähed, tähistaevas, taevavaatlus, liikumine, kehade vastastikmõju, taevakehade liikumine, soojusnähtused, aine olekud, elektrinähtused

Rõhuasetused: probleemide lahendamisele orienteeritud õpetamine; integratiivsus; pädevuste arendamine

Kirjandus: loodusõpetuse õpikud, põhikooli füüsika, keemia, bioloogia ja geograafia õpikud

Aeg: 1999. aastal vastavalt kokkuleppele

Hindamine: arvestus

7.1.3. Füüsika ja geograafia integratsiooni võimalusi

Lektor: ENN PÄRTEL (tel (27) 375 549) jt

Sihtgrupp: põhikooli geograafiaõpetajad

Kursuse maht: 1,5 AP

Teemad:

1. Riiklik õppekava ja selle nõuded
2. Energia, valgusnähtused, liikumine, kehade vastastikmõju, soojusnähtused, aine olekud, elektrinähtused

Rõhuasetused: probleemide lahendamisele orienteeritud õpetamine; integratiivsus; pädevuste arendamine

Kirjandus: põhikooli füüsika, keemia ja geograafia õpikud

Aeg: 1999. aastal vastavalt kokkuleppele

Hindamine: arvestus

7.1.4. Keemia ja füüsika integratsiooni võimalusi

Lektor: ENN PÄRTEL (tel (27) 375 549) jt

Sihtgrupp: põhikooli keemiaõpetajad

Maht: 1,5 AP

Teemad:

1. Riiklik õppekava ja selle nõuded
2. Energia, valgusnähtused, liikumine ja kehade vastastikmõju, soojusnähtused, aine olekud, elektrinähtused

Rõhuasetused: probleemide lahendamisele orienteeritud õpetamine; integratiivsus; pädevuste arendamine

Kirjandus: põhikooli füüsika, keemia ja geograafia õpikud

Aeg: 1999. aasta vastavalt kokkuleppele

Hindamine: arvestus

7.1.5 Loodusteadusliku mõtlemisviisi kujundamine põhikooli mehaanika- ja elektrikursustes

Vastutavad õppejõud:

dots HENN VOOLAID, TÜ koolifüüsika keskuse juhataja, füüsika-matemaatika teaduste kandidaat 1977, väitekirja temaatika: luminesents. Tel (27) 375 542, kippar@physic.ut.ee

KALEV TARKPEA, TÜ eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi dotsent, füüsika-matemaatika teaduste kandidaat 1985, väitekirja temaatika: tahkiste magnetilised ja optilised omadused. Tel (27) 375 522, tarkpea@physic.ut.ee

Maht: 1 AP (12 t loenguid, 4 t seminare)

Sisu:

Mis on loodusteaduslik mõtlemisviis ja milleks see hea on?

Vedelik ja gaas. Kehade ujumine

Liikumine ja seda iseloomustavad suurused

Jõud ja selle liigid

Töö, energia ja võimsus

Kehade elektriseerumine. Elektrilised tõuke- ja tõmbejõud

Aine ja väli, nende sarnasused ja erinevused

Pinge ja voolutugevus

Elektrivoolu töö ja võimsus

Elektrivoolu mõju elusorganismidele. Elektriohutus

Aeg: märts, november 1999

Hindamine: arvestus

7.1.6. Füüsika praktikum

Vastutavad õppejõud:

HENN VOOLAID, TÜ dotsent, koolifüüsika keskuse juhataja, füüsika-matemaatika teaduste kandidaat 1977, väitekirja temaatika: luminesstsents. Tel (27) 375 542, kippar@physic.ut.ee

KALEV TARKPEA, TÜ eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi dotsent, füüsika-matemaatika teaduste kandidaat 1985, väitekirja temaatika: tahkiste magnetilised ja optilised omadused. Tel (27) 375 522, tarkpea@physic.ut.ee

Maht: kuni 2 AP (32 t praktilisi töid)

Sisu: Osavõtja saab omal valikul teha järgmisi laboritöid mehaanikast, soojusfüüsikast, elektrist või optikast: pikkuse mõõtmine, aja mõõtmine, tiheduse mõõtmine, heli kiiruse mõõtmine, vee aurustumise uurimine, aine veesisalduse määramine, õhuniiskuse määramine, elektriliste suuruste mõõtmine, vee elektrijuhtivuse uurimine, takistuse temperatuurisõltuvuse uurimine, kuivelemendi uurimine, kondensaatori valmistamine ja uurimine, magnetinduktsiooni mõõtmine, inimkeha elektrijuhtivuse uurimine, trafo mudeli valmistamine ja uurimine, läätsedega tutvumine, peeglitega tutvumine, mikroskoobiga tutvumine, pikksilmaga tutvumine, spektroskoobi kaliibrimine, mudelkatseid optikas

Aeg: jaanuar, juuli 1999

Hindamine: arvestus

7.1.7. Füüsika põhikoolis

Lektorid: ENN PÄRTEL (tel (27) 375 549), KOIT TIMPMANN (tel (27) 375 568)

Maht:

Sihtgrupp A (füüsiku hariduseta õpetajad): kursuse üldmaht 4 AP, lõpetamine kursusetööga 5 AP

Sihtgrupp B (füüsiku haridusega õpetajad): kursuse üldmaht 3 AP, lõpetamine kursusetööga 4 AP

Teemad:

1. Riikliku õppekava nõuded:

Orienteeritus probleemide lahendamisele

Kõigi õpilaste arendamine

Integratiivsus

2. Valgusõpetus (A 8 tundi, B 6 tundi), mehaanika (A 12 tundi, B 8 tundi), soojusõpetus (A 8 tundi, B 4 tundi), elektriõpetus (A 16 tundi, B 10 tundi), aatomi- ja universumiõpetus (A 4 tundi, B 4 tundi). Teemade järel on antud auditoorse töö orienteeruv maht sihtgruppidele A ja B.

Eesmärgistus, struktuur, sõlmpunktid, õpitulemused

Uurimuslikud laborikatsed

Demonstratsioonkatsed probleemse situatsiooni loomiseks

Probleemülesanded

Integratiivse sisuga ülesanded

Arvutus- ja graafilised ülesanded

Kirjandus: põhikooli füüsikaõpikud, töövihikud, ülesannete kogud

Aeg: 1999. aasta vastavalt kokkuleppele

Märkus: lühikursuse võib läbida täies mahus või üksikute teemade kaupa

Hindamine: kursusetöö või arvestus

7.1.8. Põhikooli elektriõpik

Vastutav õppejõud: KOIT TIMPMANN (tel (27) 375 568)

Maht: 1 AP (8 t loenguid ja põhikatsed)

Sisu: uue põhikooli elektriõpiku tutvustamine, praktilisi näpunäiteid katsete tegemiseks

Aeg: 27.01.1999, 25.08.1999, 27.10.1999

7.1.9. Kuidas teha põhikooli füüsikakatseid lihtsate vahenditega?

Vastutav õppejõud: KOIT TIMPMANN (tel (27) 375 568)

Maht: 1 AP (8 t loenguid ja põhikatsed)

Sisu: praktiliste oskuste omandamine füüsikakatsete tegemiseks põhikoolis lihtsalt ja odavalt

Aeg: 1999. a jaanuari ja veebruari lõpus, septembri ja novembri lõpus kolmapäeviti 2 korda. Registreerida hiljemalt 15. kuupäevaks

7.1.10. Füüsika meie ümber

Vastutav õppejõud: dots HENN VOOLAID, TÜ koolifüüsika keskuse juhataja, füüsika-matemaatika teaduste kandidaat 1977, väitekirja temaatika: luminesents. Tel (27) 375 542, kippar@physic.ut.ee

Maht: 1 AP (8 t loenguid)

Sisu: Meid ümbritsevate nähtuste füüsikaline seletamine. Teemad: inimene, tervishoid, sport, muusika, suvine loodus, talvine loodus, hoov ja tänav, tuba, köök, vannituba, saun

Aeg: aprill, oktoober

Hindamine: arvestus

7.1.11. Arvutustehnika alused

Vastutav õppejõud: MATTI FISCHER, TÜ materjaliteaduse instituudi dotsent, tehnikateaduste kandidaat 1978, väitekirja temaatika: aeroelekter. Tel (27) 375 598, fischer@physic.ut.ee

Maht: 2 AP (16 korda 2 t loenguid)

Sisu: Digitaalelektronika elemendid. Mikroprotsessorid ja nende programmeerimine. Personaalarvutite ehitus. Arvutite liseseadmed. Tööjäämade ja superarvutite ehituses kasutatavad põhimõtted

Aeg: september–detsember 1999

Hindamine: test

7.1.12. Sajandi astronoomia

Gümnaasiumi ja põhikooli loodus-, matemaatika- ja füüsikaõpetajatele

Õppejõud: TÜ teoreetilise füüsika instituudi professor ENE ERGMA, füüsika-matemaatika doktor), dots PEETER TENJES, astronoomiadoktor (*tenjes@aai.ee*)

Maht: 2 AP: 20 t loenguid, 4 t projekti analüüsi ja iseseisev töö. Hind 1000 kr (makstakse kursuse eest ette)

Sisu: tutvustatakse astronoomia viimaseid saavutusi, mis on saadud tänu raadio-, neutriino-, röntgen-, gamma- ja ultraviolettastronoomia tormilisele arengule 20. sajandi teisel poolel. Eriline tähelepanu koondub kosmilistele eksperimentidele alates meie Päikesesüsteemist ja lõpetades neutrontähtede, mustade aukude ning Universumi struktuuri suuremastaabilise struktuuri uuringutega.

Aeg: kaks 2 päevast tsüklit 1,5 kuu jooksul (veebruari teine pool — märts 1999) laupäeviti-pühapäeviti; lisaks fakultatiivne tsükkel projektide analüüsiks Tõravere observatooriumi stellaariumis

Hindamine: kursuse lõpuks tuleb koostada projekt, mille alusel antakse tunnistus kursuse läbimise kohta.

7.1.13. Füüsika kui loodusteadus

Vastutav õppejõud: dots HENN VOOLAID, TÜ koolifüüsika keskuse juhataja, füüsika-matemaatika teaduste kandidaat 1977, väitekirja temaatika: luminesents. Tel (27) 375 542, *kippar@physic.ut.ee*

Maht: 0,5 AP (4 t loenguid)

Sisu: loodus, füüsika, füüsika keel, mudel, füüsika meetod, tõestamine, seletamine, füüsikaline maailmapilt, loodusteaduslik mõtlemisviis

Aeg: jaanuar, september

Hindamine: arvestus

7.1.14. Maa kliimast

Vastutav õppejõud: KALJU EERME, Tartu Observatooriumi vanemteadur, osalise koormusega TÜ keskkonnanfüüsika instituudi dotsent, füüsika-matemaatika teaduste kandidaat. Tel (27) 410 258, kalju@aai.ee

Maht: 0,5 AP (6 t loenguid)

Sisu: kliima kaasaegne muutumine, stratosfääri osoonikihi probleemid, Päikese aktiivsus ja magnetormid

Aeg: kokkuleppel õppejõuga

Hindamine: arvestus

7.1.15. Tänapäeva optika ja tema rakendused

Vastutav õppejõud: MATTI LAAN, TÜ eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi dotsent, füüsika-matemaatika teaduste kandidaat 1980, väitekirja temaatika: gaaslahendus. Tel (27) 375 564, laan@physic.ut.ee

Maht: 1 AP (8 t auditoorset õppetööd).

Sisu:

Footon ja laine, kuidas neid kokku viia. Neeldumine ja võimendumine. Tagasiside ja generaator. Resonaator: tee LC kontuurist laseri peegliteni

Laser ja hõõglamp. Mille poolest laseri kiirus erineb "tavalisest" valgusallikast lähtuvast?

Mis on laseri sees? Enimkasutatavate laserite tüübid

Optilised elemendid: sfääriline ja asfääriline optika, gradientläätсед, optiline kiud

Optilised sidesüsteemid, integraaloptika, koodilugeja, laserprinter

Laser teaduses, meditsiinis, tehnikas

Aeg: veebruar, märts 1999

Hindamine: arvestus

7.1.16. Tahkiste elektrijuhtivus ja selle rakendused

Vastutav õppejõud: KALEV TARKPEA, TÜ eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi dotsent, füüsika-matemaatika teaduste kandidaat 1985, väitekirja temaatika: tahkiste magnetilised ja optilised omadused. Tel (27) 375 522, tarkpea@physic.ut.ee

Kursuse maht: 1 AP (12 t loenguid)

Sisu:

Elektrivoolu käsitlus klassikalises ja kaasaegses füüsikas

Vooluringi mudelid ja nende rakendatavus

Juhtivusmehhanismid metallides ja pooljuhtides

Energiasooni mõiste kujundamine koolifüüsikas

Pooljuhtelektroonika käsitlemisest koolifüüsikas

Elektrijuhtivuse mõju tahkise optilistele omadustele

Optoelektronika. Fotoelement, fotodiod, valgusdiod ja pooljuhtlaser

Ülijuhtivus ja selle rakendused

Aeg: veebruar, oktoober 1999

Hindamine: arvestus

Märkus: Soovi korral on võimalik valida vaid pooled loetletud teemadest. Sel juhul annab kursus 0,5 AP).

7.1.17. Elektromagnetismi käsitlemisest gümnaasiumi füüsikakursuses

Vastutav õppejõud: KALEV TARKPEA, TÜ eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi dotsent, füüsika-matemaatika teaduste kandidaat 1985, väitekirja temaatika: tahkiste magnetilised ja optilised omadused. Tel (27) 375 522, tarkpea@physic.ut.ee

Maht: 0,5 AP (4 t loenguid, 2 t seminare)

Sisu:

Elektromagnetilise induktsiooni nähtuse erinevaid käsitlusvõimalusi

Elektromagnetismi põhimõistete kujundamisest koolifüüsikas

Vahelduvvoolu mehaanilised mudelid. Võrdlus alalisvooluga
Elektromagnetlainete käsitlemine lähtudes analoogiast elastsuslainetega
Ühtne elektromagnetväli koolifüüsikas

Aeg: oktoober, november 1999

Hindamine: arvestus

7.1.18. Kvantmehaanika lihtsamad arvutusmeetodid

Vastutav õppejõud: JÜRI LEMBRA, TÜ teoreetilise füüsika instituudi dotsent, füüsika-matemaatikateaduste kandidaat 1962, väitekirja temaatika: kiirendite teooria. Tel (27) 375 570

Maht: 0,5 AP (2 korda 4 t loenguid-seminare)

Sisu: Osakeste laineomadused, de Broglie hüpotees. De Broglie lainete statistiline tõlgendamine. Lainefunktsioon. Schrödingeri võrrand kui kvantmehaanika põhivõrrand. Selle võrrandi lahend juhul, kui osake liigub lõpmata sügavas potentsiaaliaugus. Nimetatud lahendi kasutamine rohkearvulistes füüsikalistes mudelites

Aeg: september, oktoober 1999

Hindamine: arvestus

8. Keemia

8.1.1. Süsinikuühendite keemia. Keemia argielus

9. klassi õpetajatele

Õppejõud: dots HEIKI TIMOTHEUS, knd

Maht: 20–26 t

Sisu: Süsinik ja süsinikuühendid. Süsiniku aatomi olekud molekulis ja nende kombinatsioonid teiste aatomitega. Süsivesinikud. Gaaside molekulaarruumala. Alkoholid, karboksüülhapped ja süsihape. Eluks olulised süsinikuühendid. Toit ja kütus kui energiaallikad. Energia eraldumine ja neeldumine looduslikes protsessides. Tööstuses ja argielus kasutatavad materjalid. Keemia, elukeskkond ja vesi

Aeg: märts–aprill 1999, registreerimine veebruari jooksul

Hindamine: tunnistus või tõend osavõtu kohta

8.1.2. Uue ainekava 8. klassi keemiaülesanded

Õppejõud: TÜ füüsikalise keemia instituudi koolikeemia lektoraadi juhataja dots REIN PULLERITS, knd (*reinp@chem.ut.ee*), TÜ füüsikalise keemia instituudi teadur ALLAN HALLIK, knd

Maht: 6 t loenguid, 6 t seminare (osavõtjaid kuni 50, seminarid 20–25-liikmelistes rühmades)

Sisu: Keemiaülesannete lahendamine võrdelise sõltuvuse (rist korrutis) ja ühikanalüüsi (hulk korda ühe ühiku väärtus) meetodil. Massi- ja mahuühikute teisendamine. Mõõdetavate ja loendatavate suuruste täpsus. (8. kl keemia ainekava kohustuslikud ja võimalikud ülesannete tüübid ja nende lahenduskäigud. Keemiaolümpiaadi ülesanded 8. kl õpilastele)

Aeg: 2 päeva, aeg kokkuleppel

Hindamine: tunnistus või tõend osavõtu kohta

8.1.3. Üldine ja anorgaaniline keemia

Gümnaasiumiõpetajate soovil kas eesti või vene keeles Tartus, Tallinnas või mõnes teises Eesti linnas (min 15 osavõtjat)

Õppejõud: *prof. emer.* VELLO PAST, dots LEMBI TAMM (*lembi@chem.ut.ee*)

Maht: ühe grupiga toimub kursus kahes jaos: I osa (õpiku 1., 2. ja 4. ptk) 13 t; II osa (3. ja 5. ptk) 7 t

Sisu: 1997 ilmunud õpik pühendab suhteliselt palju tähelepanu alusteadmiste andmisele ainete ehituse ja keemiliste ainete sideme kohta ning nende teadmiste järjekindlale rakendamisele metallide ja elektrolüütide omaduste õpetamisel. Selle õpiku kasutamisel võib õpetajail olla raskusi teoreetiliste küsimuste (aatomite elektronstruktuuri, kovalentse sideme olemuse, elektrolüütilise dissotsiatsiooni mehhanismi jt) käsitlemisel. Abistatakse õpetajaid 10. kl õpiku kasutamisel õppetöös. Sarnane kursus oli ka juba aastastel 1997 ja 1998. Lahendatakse probleem- ja arvutusülesandeid, arutatakse õpetajatel tekkinud küsimusi.

Aeg: märts ja mai 1999, kokkuleppel: etteregistreerimine tel 355 561, faks 374 562, tytk@ut.ee

8.1.4. Keemiaolümpiaad põhikoolis. Keemiaolümpiaad gümnaasiumis

Õppejõud: koolikeemia lektoraadi juhataja dots REIN PULLERITS

Maht: mõlemad 6 t

Aeg: kokkuleppel

8.1.5. Keskkonnakeemia ja õppeainetevaheline integratsioon

Õppejõud: ass KARIN HELLAT, MSc (kolloid- ja keskkonnakeemia)

Maht: 12 t

Sisu: Koolides, kus valikainena õpetatakse (või on kavas alustada õpetamist) keskkonnaõpetust, on hea võimalus selle õppeaine kaudu integreerida mitmeid loodusteaduslikke õppeaineid (füüsikat, keemiat, bioloogiat ja maateadust). Täienduskursusel pakutakse õpetajatele materjale integratsiooni võimaluste realiseerimiseks, projektõppe kasutamiseks keskkonnaõpetuses ning vajalikke alustadmisi keskkonnakeemiast selle valikkursuse läbiviimiseks. Iseseisva töö kaudu saavad õpetajad põhjalikumalt käsitleda neile huvipakkuva teema integratsiooni võimalusi ning kursuse teises osas analüüsitakse ühiselt koostatud töid ning nende efektiivsust loodusainete integratsiooni aspektist.

Aeg: 2 päeva kokkuleppel, 1–2-nädalase vahega kahe korra vahel iseseisvaks tööks

8.1.6. Probleemidest 8. klassi keemia õpetamisel

Täienduskoolitus põhikooli keemiaõpetajatele

Õppejõud: dots LEMBI TAMM (*lembi@chem.ut.ee*), lektor ERIKA JÜRIADO, knd (keemia)

Maht: 10–14 t auditoorset tööd ja iseseisev töö

Sisu: Täienduskursus annab ülevaate 8. klassi keemiakursuse eesmärkidest ja õpitulemustest vastavalt uue ainekava taotlustele. Selgitatakse probleemküsimusi, mis on esitatud õpikus “Keemia VIII klassile. Aatomitest aineteni” (autor Lembi Tamm). Käsitletakse arvutusülesandeid 8 klassis, antakse soovitusi keemiakatsete kohta, arutatakse õpetajatel kerkinud küsimusi. Soovi korral kuuluvad täiendkursesse ka praktilised tööd keemialaboris. Kursus sisaldab ka iseseisvat tööd (probleemülesannete ning praktiliste tööde juhendite koostamine).

Aeg: 2–3 päeva kokkuleppel, 1–2-nädalase vahega kahe korra vahel iseseisvaks tööks

8.1.7. Metallid, lahused ja reaktsioonide kulgemise seaduspärasused 9. klassi keemiakursuses

Täienduskoolitus põhikooli keemiaõpetajatele

Õppejõud: dots LEMBI TAMM (*lembi@chem.ut.ee*), lektor ERIKA JÜRIADO, knd (keemia)

Maht: 10–14 t auditoorset tööd ja iseseisev töö

Sisu: Täienduskursus annab ülevaate 9. klassi keemiakursuse eesmärkidest ja õpitulemustest vastavalt uue ainekava taotlustele. Põhjalikumalt käsitletakse üldise ja anorgaanilise keemia valdkonda kuuluvai teemasid. Selgitatakse probleemküsimusi järgmisel aastal ilmuvas õpikus “Keemia IX klassile” (autorid L. Tamm, H. Timotheus). Käsitletakse arvutusülesandeid 9. klassis, antakse soovitusi keemiakatsete kohta, arutatakse õpetajatel kerkinud küsimusi. Soovi korral kuuluvad täiendkursesse ka praktilised tööd keemialaboris. Kursus sisaldab ka iseseisvat tööd (probleemülesannete ning praktiliste tööde juhendite koostamine).

Aeg: 2–3 päeva kokkuleppel, 1–2-nädalase vahega kahe korra vahel iseseisvaks tööks

9. Ühiskonnateadused

9.1. Ajalugu

9.1.1. Eesti okupatsioonides (1940–1991)

Vastutav õppejõud: lektor ANU RAUDSEPP, MA. Tel (27) 375 650

Läbiviijad: TÜ õppejõud

Maht: 2 päeva (12 t)

Teemad (à 2 t):

1. Kultuurialased ümberkorraldused 1940–1941.
2. Eesti II maailmasõja ajal.
3. Eesti majanduslik areng II maailmasõja lõpust taasiseseisvumiseni.
4. Kultuuri ja majandusprotsesside vahekorra tänapäeva Eestis.
5. Eesti kultuur 1940.–1960. aastatel.
6. Eesti poliitiline areng 1980.–1990. aastatel

Aeg: 9.–10.04.1999

9.1.2. Lähiajalugu

Vastutav õppejõud: lekt ANU RAUDSEPP, MA. Tel (27) 375 650

Läbiviijad: TÜ õppejõud

Maht: 4 päeva

Teemad:

1. Ida-Euroopa rahvaste riiklik iseseisvumine (4 t)
2. Vene ajaloo põhiküsimused 1920.–1930. aastatel (2 t)
3. Lääne-Euroopa riikide majanduslik-poliitiline areng 20. sajandi 1. poolel (4 t)
4. Kommunistliku maailmarevolutsiooni ideede areng (2 t)
5. Külma sõda (2 t)
6. Ida-Euroopa suurte muutuste ajajärgul (1889. aastast tänapäevani) (4 t)
7. Lähis-Ida probleemid 1990. aastatel (2 t)
8. Kagu-Aasia probleemid 1990. aastatel (2 t)

9. Venemaa poliitilise arengu aspekte 1980.–1990. aastatel (2 t)

Aeg: 8.–9.02.1999 (teemad 1–4), 4.–5.03.1999 (teemad 5–9)

9.2. Filosoofia

9.2.1. Filosoofia

Vastutav õppejõud: lektor ANU RAUDSEPP, MA. Tel (27) 375 650

Läbiviijad: TÜ õppejõud ja magistrandid

Maht: 2 + 2 päeva (24 t)

Teemad (à 3 t):

1. Tunnetus ja teadmine (teadmise liigid, empirism, ratsionalism, kaas-
aegsed arusaamised teaduslikust tunnetusest). 2. Tõe teooriad. 3. Keha ja
vaimu probleem (dualistlikud ja monistlikud teooriad, identsusteooria).
4. Tahtevabaduse probleem (determinism, indeterminism). 5. Sotsiaalne
vabadus ja võrdsus (mõttevabadus, tegevusvabadus, sotsiaalne võrdsus,
eliiditeooriad sotsioloogias). 6. Moraalselt õige käitumise probleem (utili-
tarism, kohuse-eetika). 7. Elu mõtte probleemid. 8. Eetika rakenduslikud
probleemid.

Aeg: 15.–16.10.1999 (teemad 1–4), 19.–20.11.1999 (teemad 5–8)

9.3. Politoloogia (nii eesti kui vene keeles)

9.3.1. Eesti rahvusvaheline seisund ja välispoliitika 1990. aastail

Õppejõud: KAIDO JAANSON, rahvusvaheliste suhete professor

Maht: 1 AP

Sisu: Eesti ja Euroopa enne 20. sajandit. Eesti rahvusvaheliste suhete
süsteemis sõdadevahelisel ajajärgul. Taasiseseisvuva Eesti välispoliitika
kujunemine (1989–1991). Eesti (Baltikum) rahvusvaheliste suhete süs-
teemis 1990. aastail. Balti koostöö. Eesti ja Läänemere regioon. Eesti
suhted Soome ja Rootsigi. Eesti ja Euroopa Liit. Eesti ja NATO. Eesti
suhted Ameerika Ühendriikide ja Hiina Rahvavabariigiga. Eesti ja Vene-
maa

Aeg: aprill 1999 (ja pärast seda)

Hindamine sõltub auditooriumi suurusest: kui see on suur, siis test, kui väike, siis eksam vestlusena.

9.3.2. Euroopa Liidu välis- ja julgeolekupoliitika

Õppejõud: KAIDO JAANSON, rahvusvaheliste suhete professor

Maht: 1 AP

Sisu:

Euroopa Liidu kujunemine kui rahvusvaheliste suhete fenomen

EL ja Euroopa (Lääne) tsivilisatsioon

ELi välispoliitiline mehhanism. EL suhted maailma ülejäänud riikide ja regioonidega. EL ja Ameerika Ühendriigid. EL ja Ida-Aasia

Rahvusvahelised suhted ELi sees. Saksamaa roll ELis

ELi idalaienemine. EL ja Eesti. EL ja Läänemere regioon. EL ja Venemaa

ELi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika kujunemine kujundamine. ELi koht Euroopa julgeolekuarhitektuuris. EL ja NATO. WEU. EL ja rahvusvaheliste suhete arenguperspektiivid

Kirjandus:

Ivar Raig, Erik Terk. Eesti tee Euroopa Liitu. Tallinn, OLION, 1995

Rein Ruutsoo, Aksel Kirch. Eesti Euroopa Liidu lävepakul. Tallinn, Teaduste Akadeemia Kirjastus, 1998

Anne Deighton. Western European Union 1954–1997: Defence, Security, Integration. Oxford, St. Anthony's College, European Interdependence Research Unit 1997

Laurence Martin, John Roper. Towards a Common Defence Policy. Paris, the Institute for Security Studies, Western European Union, 1995

Aeg: aprill 1999 (ja pärast seda)

Hindamine sõltub auditooriumi suurusest: kui see on suur, siis test, kui väike, siis eksam vestlusena.

9.3.3. Üksikloenguid (2–4 tundi)

1. Eesti rahvusvaheline seisund ja välispoliitika 1990. aastail

2. Euroopa Liidu välis- ja julgeolekupoliitika

3. Euroopa ja Eesti läbi aegade (tsivilisatsiooniline aspekt)

Kaks esimest annavad kursuste teemal kas üldülevaate või rõhutavad vajaduse (soovi) korral selle raames üht või teist aspekti temaatilisest kavast.

9.4. Kodanikuõpetus

9.4.1. Kodanikuõpetus

Põhikooli ja gümnaasiumi kodanikuõpetuse õpetajatele (rühma suurus 12–40 inimest)

Teostaja: Tartu Ülikooli avaliku halduse ja sotsiaalpoliitika osakond

Koordinaator: MAARJA SOO, tel (27) 375 583, faks (27) 375 582, maarja_s@physic.ut.ee

Õppejõud:

MARJU LAURISTIN sotsiaalpoliitika professor, endine sotsiaalminister ja riigikogu liige. Peamised uurimisvaldkonnad: sotsiaalpoliitika, kommunikatsiooniteooria, meedia, heaoluühiskond

TIINA RANDMA avaliku halduse lektor, osakonna juhataja. Peamised uurimisvaldkonnad: organisatsiooniteooria, mittetulundusühingute ja avalike organisatsioonide juhtimine

REIN RUUTSOO Tartu ülikooli üldpolitoloogia professor. Peamised uurimisvaldkonnad: tsiviilühiskond, kolmas sektor

IVAR TALLO avaliku halduse ja Euroteaduskonna õppejõud, endine Eesti Vabariigi presidendi välispoliitikanõunik. Peamised uurimisvaldkonnad: halduspoliitika, valitsus ja informatsioon, avalik eetika

REIN TOOMLA üldpoliitikateaduste lektor. Peamised uurimisvaldkonnad: Eesti ühiskond ja poliitika, rahvusvahelised suhted

EIKI BERG üldpoliitikateaduste lektor. Peamised uurimisvaldkonnad: poliitiline kultuur eesti kirdeperifeerias, etniline identiteet piirialadel, etniliste vähemuste eneseorganisatsiooni viisid Eestis

RENE TÖNNISSON avaliku halduse õppeülesande täitja (Euroopa Liit). Europarlamendi referent Eesti esinduses Euroopa Nõukogu juures Strasbourgis, töötab Euroopa Ühenduse PHARE projektijuhina

Projektis osalevad avaliku halduse **magistrandid**:

TAMMO ESTA (Phare avaliku halduse arendamise programmi pikaajaline ekspert ja koordinaator; uurimisvaldkonnad: halduspoliitika, haldusreform ja riigiteooria)

TARMO KALVET (Phare avaliku halduse arendamise programmi Eesti riigi infosüsteemide arendamisega tegeleva alarupi koordinaator; uurimisvaldkonnad: infoühiskond ja -poliitika)

DAIMAR LIIV (riigikogu liige, õiguskomisjoni esimees; uurimisvaldkonnad: õiguse interpretatsioon, korruptsioon)

ILLIMAR PLOOM (PAN-Euroopa programmi koordinaator; uurimisvaldkonnad: Briti poliitilise mõtlemise ajalugu, konservatism)

AIVAR RAHNO (EV riigisekretäri abi; uurimisvaldkonnad: riigi kesksvalitsus, poliitika protsess)

TARVO TAMM (sihtasutuse Archimedes programmi ekspert; uurimisvaldkonnad: sotsiaalkindlustus, tööstus- ja innovatsioonipoliitika)

Maht: 2 AP (32 t), 1500 kr (ühele osavõtjale)

Sisu:

Koolitus on mõeldud aitamaks lahti mõtestada kaasaegset ühiskonda ja selle protsesse rõhuasetusega Eestis toimuvale. Õppekava koosneb viiest blokist:

- 1) sissejuhatus kodanikuühiskonda
- 2) ühiskond (ideoloogiad, rahvus ja riik, Eesti poliitiline maastik)
- 3) riik (riik kodanike õiguste ja kohustuste tagajana, riigi korraldus, Eesti põhiseadus, riigi valitsemine)
- 4) riik oma tegevuses (majandus-, sotsiaal-, ja hariduspoliitika)
- 5) infoühiskond ja Euroopa Liit. Koolitus lõpeb seminariga kodanikuõpetuse õpetamisest koolides

Kirjandus:

Avaliku halduse alused: valimik Euroopa esseid. Toim W. Drechsler. Tartu Ülikooli Kirjastus, 1997

A. J. Heidenheimer, H. Hecló, C. T. Adams. Võrdlev halduspoliitika. Tallinn, Külim, 1995.

Aeg ja koht: 6.02., 20.02., 6.03., 20.03. ja 3.04.1999 Tartus (soovi korral ka mujal)

Hindamine: arvestus (essee)

9.5. Õigus

9.5.1. Tegevõpetajate, koolijuhtide ja haridusametnike õppepäev

TÜ Õigusteaduskond, Eesti Akadeemilise Õigusteaduse Selts ja Eesti Õiguskeskus planeerib 1999. aastal õppepäeva õpetajaile ja koolijuhtidele ning haridusametnikele.

Programmi koordinaator on õigusteaduskonna dekaan JAAN GINTER, tel 375 390, faks 375 399, e-post juura@ut.ee

Palume teha ettepanekuid käsitlemist vajava temaatika kohta hiljemalt 15. jaanuariks 1999.

10. Usuteadus

10.1.1. Retoorika ja esinemisoskus

Kõigile õpetajaile, koolijuhtidele, haridusametnikele, ka gümnaasiastidele

Vastutav õppejõud: dots TÕNU LEHTSAAR, ped-knd, peamised uurimisvaldkonnad: suhtlemistreening, usulise kogemuse psühholoogia, religiooni sotsiaaluuringud, teaduslikke publikatsioone 21 (neist raamatuid 2, artikleid 17, õppematerjale 2); tel 375 300, faks 375 301, e-post: *lehtsaar@ut.ee*,

Maht: 2 AP, hind kokku 1000 kr

Sisu: antakse psühholoogiliselt põhjendatud teadmine avaliku esinemise põhitõdedest ja varustatakse osalejad praktiliste töövõtetega edasiseks edukaks kõnepraktikaks. Kursus on üles ehitatud avaliku kõne protsessi põhjal. Olulisemad teemad on kõne ettevalmistamine, esinemishirmuga toimetulemine, kuulajatega kontakti loomine, kõne põhisonumi edastamine ning mõistetavalt ja veenvalt kõnelemine. Iga teema puhul antakse psühholoogilist mõjutamist arvestades vastus küsimustele, miks ja kuidas seda teha. Põhilisteks õppimismeetoditeks on mikroloengud, väljapaistvate esinemiste video- ja helinäidiste analüüs, grupidiskussioon, esinemisharjutused. Kursus toimub kuni 30-liikmelises grupis.

Kirjandus: Igale osalejale antakse metoodiline materjal, mida saab edaspidi kõnede ettevalmistamisel ja pidamisel kasutada. Õppejõud annab ka soovitatava kirjanduse nimistu.

Aeg: 2 päeva: soovijatel võivad valida nelja erineva võimaluse vahel: 5.–6. märts 1999; 9.–10. aprill 1999; 24.–25. september 1999; 15.–16. oktoober 1999.

Hindamine: osalejad peavad hinde saamiseks osalema aktiivselt kursuse käigus, pärast õppust saatma 2 nädala jooksul õppejõule ühe vastava juhendi alusel ettevalmistatud kõne kommenteeritud teksti ja lugema läbi ühe retoorikaalase soovitatava õpiku.

10.1.2. Hingehoiu alused

Üldhariduskoolide õpetajatele, arstidele, õdedele, sotsiaaltöötajatele ja teistele abistavate elukutsete esindajatele, kes tunnevad huvi kristlusel põhineva abistava tegevuse vastu

Vastutav õppejõud: KADRI UGUR [EELK Haiglahingehoiu Keskuse koolitusjuht alates 1993. aastast. TÜ teoloogiateaduskonnas õpetanud

hingehoiu aluseid külalisena alates 1997/98. õppeaastast. Lõpetanud TÜ ajakirjanikuna 1989 ja hingehoiu spetsialiseerumiskoolituse Soomes 1995 (diplomitöö Tartu Meditsiinikooli õenduseriala õpilaste ametivaliku motivatsioonist). Hingehoiutöö superviisori (tööjuhendaja) diplom aastast 1998 (diplomitöö tööjuhendamisest Eesti kultuurikontekstis)]

Maht: 2 AP (hind 1000 kr)

Sisu: Antakse teadmisi hingehoiu teoloogilistest, ajaloolistest ja psühholoogilistest alustest. Tutvutakse hingehoiu praktikaga Eestis ning saadakse materjali oma isikliku professionaalse identiteedi jätkuvaks arenguks. Lühiloengute, rühmatööde, rolliharjutuste ja juhtumite analüüsi kaudu antakse ülevaade ligimesekeskse õpetamise ja abistamise alustest.

Kirjandus: iga osavõtja saab temaatilise kirjanduse paketi ning Eestis kättesaadava hingehoiualase kirjanduse nimestiku.

Aeg: 3 päeva auditoorset tööd. Valida saab kolme aja vahel: 10.–12. märts 1999, 13.–15. oktoober 1999, 17.–19. november 1999, registreerida aeg ja koht hiljemalt 1. märtsiks; 4. okt-ks või 8. nov-ks

Hindamine: hinde saamiseks peab kursuslane täitma järgmised nõuded: osalema aktiivselt auditoorses töös, tutvuma kursusel saadavate õppematerjalidega, koostama kolme nädala jooksul pärast auditoorset seminari ühe vestluse aruande ning analüüsima seda iseseisvalt vastavalt kursusel saadavale juhendile.

11. Kunst

11.1.1. Rahvakunsti õpetaja lisaeriala

TÜ kunstide osakonna rahvakunsti kabinetis on võimalik omandada rahvakunsti õpetaja lisaeriala, mis annab õiguse õpetada gümnaasiumis rahvuslikku käsitööd.

Erialaõppejõud: TÜ kunstide osakonna korralised lektorid KAI LUIGA ja KÜLLI LAIDLA, kes on lõpetanud ERKI tekstiili erialal

Maht: 4 semestrit, alamastmes 15 AP ja keskastmes 20 AP, hind 500 kr/AP.

Hindamine: Terve programmi läbija saab kutsetunnistuse. Võimalik on võtta ka üksikuid aineid, nende läbimise kohta antakse tõend.

Sisu:

Alamastmes tutvustatakse eesti rahvakultuuri, rahvausundeid ja -tavandeid, käsitöö õpetamise metoodikat, etnograafilist tekstiili, kompositsiooni aluseid ning värviõpetust. Keskastmes õpetatakse mitmesuguseid käsitöötehnikaid ja kirjutatakse referaat, kasutades Eesti Rahva Muuseumi fondide materjale.

Alamaste:

1. Eesti rahvakultuuri algkursus, 2 AP*
2. Rahvausund ja -tavand, 2 AP**
3. Ornamendi stiilide ajalugu, 2 AP*
4. Käsitöö õpetamise metoodika, 3 AP, arvestus, E. KÄRNER
5. Kompositsiooni alused 2 AP, arvestus, K. LUIGA***
6. Värviopeetus, 2 AP, arvestus, K. LAIDLA***
7. Etnograafiline tekstiil (kudumid), 2 AP, eksam, K. LUIGA***
8. Etnograafiline tekstiil (tikand, silmuskudumine), 2 AP, eksam, K. LAIDLA***

Keskaste:

1. Eesti kunstiajalugu, 4 AP, eksam
2. Rahvakultuuri praktikum, 4 AP, arvestus, K. LUIGA ja K. LAIDLA
3. Silmuskudumine, 3 AP, eksamitöö, K. LAIDLA***
4. Raamil kudumine, 2 AP, eksamitöö, K. LUIGA***

5. Kangaste kujundamine, 1 AP, eksamitöö, K. LUIGA***

6. Rahvuslik tikand, 3 AP, eksamitöö, K. LAIDLA***

7. Kangakudumine, 3 AP, eksamitöö, K. LUIGA***

Tingmärgid: * kokkuleppel ajaloo osakonnaga; ** kokkuleppel eesti filoloogia osakonnaga; *** võib võtta ka eraldi ainult neid aineid

Info TÜ kunstide osakonnast tel (27) 375 669, (27) 375 670, kuke@ut.ee

11.1.2. Flamencokultuur

Tantsuantropoloogia alane kursus kõigile tantsu-, muusika ja kultuurihuvilistele olenemata vanusest ja soost koosneb loengutest ja tantsutundidest.

Õppejõud: lektor TIINA VÄHI, Helsingi Ülikooli doktorant

Maht: algkursus kuni 4 AP, jätkukursus kuni 4 AP; hind 650–800 kr/AP

Sisu: *flamenco* kultuuritaust ja ajalugu; selle traditsiooni kujunemine, filosoofia, vaimsus, müstika, *duende*; kujunemine esitavaks kunstiliigiks; koolkonnad ja tähtsamad esitajad ja kujundajad; jõudmine suurde kunsti; festivalide ja konkursside ajastu algus; žanrid, rütmid, instrumendid; *flamenco* kaasaja Hispaanias, sealses filmikunstis; *flamenco* ja härjavõitlus. Flamenkolik eluviis. Internatsionaalsus ja globaalsus. Lisaks õpivad algajad *flamencotantsu* põhiliikumist, hoiakut ja “*Sevillanat*”. Jätkukursusel süüvitakse *flamencokultuuri*, õpitakse *flamencotantsu* tehnikat.

Aeg: tsükliliselt iga kuu kahel nädalavahetusel 2 t teooriat ja 2 t tantsu. Info TÜ kunstide osakonnast Toomemäel

Hindamine: arvestus seminaritöö põhjal (tantsu osas ei ole hindelist arvestust), tunnistus

11.1.3. Flamencokultuuriloo kursus

Neile, kes tunnevad ainult teoreetilist huvi *flamenco* kui kultuurinähtuse vastu

Õppejõud: lektor TIINA VÄHI, Helsingi Ülikooli doktorant

Maht: 2 AP, hind 325–400 kr/AP

Aeg: kokkuleppel

Hindamine: arvestus seminaritöö põhjal, tunnistus

12. Kehaline kasvatus

Vastutav õppejõud: spordipedagoogika instituudi lektor VELLO HEIN.
Väitekirjad: "Salto tüüpi akrobaatikahüpete äratõuke mehhanismi biomehaanika ja selle õpetamise meetodika täiustamine" (MSc, vene keeles); "Joint mobility in trunk forward flexion: methods and evaluation" (PhD)

12.1.1. Tasakaalu harjutuste õpetamise meetodika

Sisu: tasakaalu testimine; *balance, methods, testing*

Vastutav õppejõud: VELLO HEIN

Maht: 0,5 AP

Sisu: Antakse harjutusvara tasakaalu harjutustest põrandal, paarilisega, vahenditega. Tutvustatakse dünaamilise ja staatilise tasakaalu testimise võimalusi.

Aeg: 30.01.1999

Hindamine: praktiline oskuste kontroll, tunnistus

12.1.2. Õpilaste aktiviseerimine kehalises kasvatuses

Vastutav õppejõud: VELLO HEIN

Maht: 1 AP

Sisu: Anda ülevaade aktiivõppe võimalustest kehalises kasvatuses. Tutvustada selle läbiviimise meetodit. Tutvustada uusi harjutusi lähtudes erinevate spordialade korral kasutatavatest aktiivõppe vormidest. Käsitleda aktiivõppega seotud didaktika küsimusi.

Sisu: Aktiivõpe, ajalooline taust, vormid. Aktiivõppe kasutamine kehalise kasvatuses tunnis (2 t). Õpilaste aktiviseerimise võimalustest kehalises kasvatuses, õpilaste motiveeringud tegelemaks kehalise kasvatuses (2 t). Aktiivõppe võimlemiselementide õpetamisel (2 t). Aktiivõppe kergejõustiku elementide õpetamisel (4 t). Tutvumine uute harjutuste ja spordialadega (4 t)

Aeg: 27–28.03.1999

12.1.3. Kooli kehalise kasvatusprogrammi võimlemiselementide tehnika, õpetamise meetodika ja juurdeviivad harjutused

Vastutav õppejõud: VELLO HEIN

Maht: 1 AP

Sisu: Antakse ülevaade võimlemiselementide tehnikast ja erinevatest meetoditest nende õpetamisel. Uued juurdeviivad harjutused elementide õpetamiseks: trelid, staatilised asendid, erinevad trelringid, saltod, toenghüpped, toenghõõrid, tõusud, harjutused toengus ja rippes.

Aeg: 30.–31.03.1999

12.1.4. Uued suunad kehalises kasvatuses

Täienduskoolitus nii poiste kui tütarlaste kehalise kasvatusõpetajatele. Võimalus vabal valikul osaleda üksikutes tsüklites. Info tel (27) 375 370, TÜ spordikeskus, MARJU PEDASTE

Programmijuht: lektor REET LINKBERG

Maht: 5 AP; hind 400 kr/AP, kokku 2000 kr

Aeg: Kursus jaguneb kaheks eraldi võetavaks tsükliks. Sessioonid on iga kuu teise nädalavahetuse reedel ja laupäeval.

1. tsükkel *Rühikool* (3 AP). Sessioonid 15.–16.01.1999, 12.–13.02.1999, 12.–13.03.1999. Hind 1200 kr. Registreerida 11. jaanuariks

2. tsükkel:

a) Täienduskoolitus gümnaasiumi kehalise kasvatusõpetajatele: tantsulised aeroobikastiilid, rahvatants, seltskonnatants (2 AP). Sessioonid 16.–17.04.1999, 14.–15.05.1999. Hind 800 kr. Registreerida 10 aprilliks

b) Täienduskoolitus algklasside õpetajatele (2 AP). Sessioonid 9.–10.04.1999, 7.–8.05.1999. Hind 800 kr. Registreerida 1 aprilliks

12.1.5. Fitnessitreenerite kool

Täienduskoolitus klubitreeneritele, võimlemise rühma juhendajatele ja kehalise kasvatusõpetajatele.

Programmijuht: MERLE REHAND, tel (27) 375 363

Maht: 2 AP

Sisu: atleetvõimlemine, tantsulised aeroobikastiilid, seltskonnatantsud

Aeg: sessioonid 16.–17.04.1999 ja 14.–15.05.1999, eelregistreerimine 10. aprilliks. Õppeteenustasu 400 kr/AP. Tsükkel maksab 800 kr.

13. Pedagoogika

13.1.1. Ainetestid

Õppejõud: prof JAAN MIKK, pedagoogika osakonna juhataja

Maht: 1 AP (8 t loenguid, 4 t praktilisi töid, iseseisev töö), 500 kr

Sisu: Ainetestide olemus ja kasutamisevõimalused. Ainetestide liigid. Testiülesannete koostamise alused. Testi analüüs. Testiülesannete raskus. Testiga mõõtmise viga. Praktiline töö: Ainetesti koostamine ja katsetamine koolis. Testiülesannete raskuse arvutamine. Testide retsenseerimine. Tulemuste jaotuskõvera koostamine. Testide hindamise alused: ainenorm ja grupinorm. Järeldused testitulemustest. Riigieksamitestid. Soovitusi testide edukaks täitmiseks.

Kirjandus: Jaan Mikk. Ainetestid. Tartu, TÜ kirjastus, 1997

Aeg: kokkuleppel koolituse tellijatega (v.a aprill–mai). Registreerimisel märkida, milliste ainete õpetajad kursustele tulevad

13.1.2. Kodulugu

Vene koolide eesti keele ja algklasside õpetajatele (eesti keeles)

Õppejõud: dots TIIA PEDASTSAAR (didaktika, õpioskuste kujundamine, multikultuurne haridus)

Maht: 1 AP, 500 kr

Sisu: ESTICA kontseptsioon ja eesmärgid, õpetamise vahendid. Koduloo meetodika põhiküsimusi. Algõpetuse meetodika eripära. Kodulooline uurimustöö. Kodulugu multikultuurse hariduse osana. Praktiline töö: tunnikonspekti koostamine valitud teema kohta; õppevahendi koostamine valitud teemal (kile, joonis, skeem vm)

Kirjandus: O. Nilson, H. Karik, A. Saar. Loodusõpetuse õpetamisest 1. klassis. Õpetajaraamat. Tln, Koolibri, 1996 (96 lk)

I. Riisalo, H. Sarapuu, H. Tiits, A. Valgma. Koduloo õpetamisest 1. klassis. Metoodilisi soovitusi. Tln, Valgus, 1988 (128 lk)

Estica vene õppekeelega koolis. Koost. L. Vassiltšenko, T. Pedastsaar, K. Trasberg, H. Asser. Trt 1977 (33 lk)

Mitmekultuuriline Eesti: väljakutse haridusele. Trt 1998 (457 lk)

Aeg: kokkuleppel tellijatega

13.1.3. Karjääri kujundamine ja kutsesuunitlus

Eraldi voorud kuni 9. kl juhatajatele ja gümnaasiumiklasside juhatajatele (ka gümnaasistidele); samuti kutsekonsultantidele, kel puudub psühholoogi haridus

Õppejõud: vanemteadur AIMI SUKAMÄGI, teadur KARL TAMM, USA Stanfordini Ülikooli õppejõud MIKK TITMA, õppeülesande täitja MARE JUSKE (kutsenõustaja)

kontaktandmed: tel (27) 375 158, faks 375 155, e-post *utop@ut.ee*

Maht: 2 AP (20 t loenguid, 10 t praktilisi töid, 10 t kollokvium, 40 t iseseisev töö), 500 kr/AP

Sisu: ülevaade kutsevaliku teooriatest, kutselise arengu staadiumidest, isiksuseomaduste mõjust professionaalses enesemääratluses, et õpetada inimesi kutsevalikusituatsioonis, aga ka spetsialiseerumisel ja ümberkvalifitseerumisel teadlikult tegutsema Kutsevaliku sotsiaalseid probleeme (Mikk Titma). Kutsesuunitlustöö klassis põhikooli ja gümnaasiumi õpilastele. Töö lastevanematega

Kirjandus ja jaotusmaterjal antakse esimesel loengul.

Aeg: veebruaris 1999, 2 korda. Registreerida 30.jaanuariks 1999

Hindamine kollokviumi ja seminaritööde alusel tunnistus

13.1.4. Kasvatusteooria ja arengupsühholoogia

Õpetajakoolituse kohustuslik aine

Õppejõud: dots INGER KRAAV

Maht: 2,5 AP, hind 500 kr/AP

Sisu: Ülevaade inimese arengust ja elukaarest. Põhilised arenguteooriad. Kasvatuse võimalused lapse füüsilisel, sotsiaalsel, emotsionaalsel, kõlblisel ja kognitiivsel arendamisel kodus ja kasvatusasutustes, sellega seonduvad ohud ja probleemid. Erivajadustega õpilased. Probleemne käitumine.

Kirjandus: S. Hirsjärvi, J. Huttunen. Sissejuhatus kasvatusteadusesse. Tln 1997

L. Keltikangas-Järvinen. Agressiivne laps. Kuidas suunata lapse arengut. Tln 1992

P. Leppik. Õppimine on huvitav. Tln 1996

P. Leppik. Õpetamine on huvitav. Tln 1997

Aeg: kokkuleppel 1999 kevad- ja sügissemester, registreeruda hiljemalt 15. jaanuariks 1999. a

13.1.5. Kodukasvatus

Kõigile õpetajatele, klassijuhatajad, oodatud on ka lapsevanemad

Õppejõud: TÜ pedagoogika osakonna dots INGER KRAAV (EAPSi esimees ja Tartu osakonna esimees, ÜPUI nõukogu liige ja isiksuse arengu probleemgrupi juhataja, Eesti Haridusfoorumi toimkonna liige, HF töörühma *Laps ja lapsevanem* ja *Lapse tervis* juht, alates 1997 haridusministri nõukoja liige). *Uurimisvaldkonnad:* Pedagoogiline psühholoogia: lapse sotsiaalne areng ja kasvatus; perekond kui lapse kasvukeskkond; turvalisus ja kaitsetusega toimetuleku strateegiad. Sotsiaalne integratsioon ja sotsiaalne tõrjutus, seda soodustavad ja takistavad tegurid. Sotsiaalpedagoogiline töö koolis.

Maht: 2 AP

Sisu: Vanemsuse kujunemine. Vanemate funktsioonid olenevalt lapse psühholoogilisest eripärasest erinevatel arenguetappidel. Kasvatusmeetodi. Kasvatusvead ja nende mõju lapse hilisemale arengule. Kodu ja kasvatusasutuse (kooli) koostöö.

Kirjandus: R. Campell. Tingimusteta armastus. Tln 1995

P. Kees. Esimesed sammud. Tln 1991

P. Kees. Täiskasvanu ja väikelaps. Tln 1990

I. Ebber. Õpilase psüühika ja kodukasvatus. Tln 1992

G. Ebberlein. Tervete laste hirmud. Tln 1997

M. Elliott. 501 moodust olla parem lapsevanem. Tln, Varrak 1998

V. Levi. Mittestandardne laps. Tln 1987

A. Spivakovskaja. Mäng on tõsine töö. Tln 1986

Eestimaa laps ja perekond. Tln 1994

Perekasvatus ja selle teostamise võimalused tänapäeva Eestis. (toimetanud Inger Kraav) Trt HO, EAPS 1998

Kodu õpikeskkonnana ja lapse tervis (toimetanud Inger Kraav) EHF 1998

Aeg: 1999 sügissemestril, registreeruda hiljemalt 15. septembriks 1999

Hindamine: teadmiste kontrollimine, tunnistus

13.1.6. Perekonnaõpetus

Maht: 3 AP, hind 500 kr/AP (loengud, seminarid, iseseisev töö)

Õppejõud: TÜ pedagoogika osakonna dots INGER KRAAV (EAPSi esimees ja Tartu osakonna esimees, ÜPUI nõukogu liige ja isiksuse arengu probleemgrupi juhataja, Eesti Haridusfoorumi toimkonna liige, HF töörühma *Laps ja lapsevanem* ja *Lapse tervis* juht, alates 1997 haridusministri nõukoja liige). *Uurimisvaldkonnad:* Pedagoogiline psühholoogia: lapse sotsiaalne areng ja kasvatus; perekond kui lapse kasvukeskkond; turvalisus ja kaitsetusega toimetuleku strateegiad. Sotsiaalne integratsioon ja sotsiaalne tõrjutus, seda soodustavad ja takistavad tegurid. Sotsiaalpedagoogiline töö koolis.

Sisu: Perekonna ajalooline areng. Eesti perekonna minevik, olevik, tulevik. Abikaasa valik. Perekonnaelu psühholoogia ja eetika. Ülevaade abielu kulgu mõjutavatest teguritest ja abielu perioodidest. Armastuse eri liigid. Suhtlemisprobleemid abielus. Konfliktide lahendamise strateegiad. Lahutus ja selle mõju perekonna liikmetele.

Kirjandus: G. Aarma. Abielu ja seksuaalinstinkt. Tln 1993

B. De Angels. Saladused meeste kohta, mida iga naine peaks teadma. Tln 1990

A. Comfort. Rõõm seksist. Tln 1995

E. Fromm. Armastuse kunst. LR 27–28. Tln 1989

J. Gray. Mehed, naised ja suhted. Tln 1995

J. Gray. Mehed on Marsilt, naised Veenuselt. Tln. 1996

A. Herkel. Mina, sina, meie. Tln 1989

A. Kelam. Noor perekond. Tln 1989

A. Kidron. Suhtlemispsühholoogia. Tln 1986

I. Kon. Interdistsiplinaarne seksuoloogia, Tln 1987

A. Pulver. Kakskümmend aastat armastuse anatoomiat. *Akadeemia* 1990, nr 9–10

M. Sööt, I. Saarma. Pereks kasvamine. Tln 1994

V. Trobisch. Ma abiellusin sinuga. Tln *Logos*, 1992

Aeg: 1999 kevadsemester, registreeruda hiljemalt 15. jaanuariks 1999, vajadusel ka sügissemestril, registreeruda 15. septembriks

Hindamine: teadmiste kontroll, tunnistus

14. Kooli õppekava

14.1.1. Riikliku õppekava üldosa põhimõtete rakendamine

Õpetajatele, õppealajuhatajate, juhtivõpetajatele

Õppejõud: dots EDGAR KRULL

Maht: 1 AP, 10 t auditoorset tööd

Sisu: antakse teadmisi ainekavade ja kooli õppekava arendamiseks põhi ja keskhariduse riikliku õppekava üldosa põhimõtete valguses. Võetakse vaatluse alla haridustaotluste tüpoloogia ning õppe- ja ainekavade võimalikud ülesehitusstrateegiad, õppimise seaduspärasuste arvestamine õppe- ja ainekavade integratsiooni kindlustamisel ning õppeainete integratsiooni ideede praktiline rakendamine konkreetsete õppe- ja ainekavade näiteil.

Kirjandust:

Eesti põhi- ja keskhariduse riiklik õppekava. (1996).

Fraenkel, J. R. Taba õppekava projekti arengulugu. *Akadeemia* 1996, 10

Gagné, R. M. & Driscoll, M. P. Õppimise olemus ja õpetamine. Trt 1992

Kelly, A. V. The Curriculum. Theory and Practice. London, 1989

Lindgren, H. C. & Suter, W. N. Pedagoogiline psühholoogia kooli-praktikas. Trt 1994

Läänemets, U. Hariduse sisu ja õppekavade arengust Eestis. Tln 1995.

Õppekava koostamine. S. D. Thomsoni toim. Käsiraamatus *Koolijuhid meie muutuvajas. Teadmised ja oskused* 1996 Avatud Eesti Fond ptk. 9, lk 1–22

Aeg: sügis 1999, registreerida 15. septembriks

Hindamine: Referaat aine- või õppekava integratiivsete seoste kujundamise praktikast õpitud teoreetiliste ideede valguses. Tunnistus.

14.1.2. Kooli õppekava arendamine

Vastutav õppejõud: ped-knd MATI SALUNDI, TÜ avatud ülikooli täiendkoolitustalituse juhataja

Maht: 12–16 tundi auditoorset tööd. Kokkuleppel tellijaga tehakse teatud moodulite osas valik.

Sisu: Koolituse käigus antakse ülevaade õppekava teoreetilistest alustest, avatakse õppekava üldosa jt põhimõttelise tähtsusega probleemid. Praktilise õppetöö vormis arutatakse õppekava arendust koolis lähtuvalt õpilaste, lastevanemate jt huvidest tulenevalt. Otsitakse vastust küsimusele, kuidas lülitada kooli õppekavasse läbivad teemad, kuidas kavandada kooliastmete pädevuste saavutamise jne.

Kursuse kava: 1. Põhi- ja keskhariduse riiklik õppekava (4 t). 2. Õpetaja jt rollid õppekava loomisel (4 t). 3. Ainekavad ja ainetevahelised seosed (4 t). 4. Õppekava koostamise ja analüüsimise alused (4 t)

Kirjandus: *Põhi- ja keskhariduse riiklik õppekava; Õppekava töö koolis*, Tln. 1997; *The Curriculum Theory and Practice*, London 1989; "Hariduse" asjassepuutuvad artiklid jm perioodika

Aeg: kokkuleppel kooliga (ühe kooli meeskond) või koolidega (koolidevahelised grupid)

Tõend koolitusest osavõtu kohta

15. Eripedagoogika

Avatud Ülikooli projektide juht eripedagoogika osakonnas on dots ANTS REINMAA. Õppepäeva hind ühele osalejale on 200 kr (v.a "Toimetulek rahutute ja agressiivsete õpilastega põhikoolis").

15.1.1. Toimetulek rahutute ja agressiivsete õpilastega põhikoolis

Põhikooli pedagoogidele, sh klassi- ja aineõpetajatele, direksiooni esindajatele. Ühest koolist saab registreeruda korraga vähemalt neli pedagoogi, nende seas kas direktor või õppealajuhataja (internaatkoolis kasvatusala juhataja), võimaluse korral ka kohalik sotsiaaltöötaja.

Õppejõud: prof JAAN KÖRGESAAR (vastutav õppejõud), kogenud tegevpedagoogid KAJA PASTARUS ja RIINA KÖRGESAAR, mag OWE PETERSELL

Maht: 12 t (kogumahu 3 AP moodulite läbinuile arvestatakse soovi korral sooritatuks TÜ eripedagoogika diplomi- ja bakalaureuseosakonna õppekava 3 AP kohustusaine "Paranduskasvatus", soovi korral saab asuda sooritama ka 1 AP mahus paranduskasvatuspraktikat. Tegemist on 1. mooduliga tsüklilist "Käitumishälbed põhikoolis: toimetulek üksikõpilase, klassi ja kooli tasandil". Tsükli 2. ja 3. moodul on arendusfaasis.

Sisu: Mis on hälbiv käitumine ja kuidas seda ära tunda (1 t). Mis on õpilaste hälbiv käitumine koolis ja klassis, selle kirjeldamine (3 t). Kuidas tunneb end õpetaja, müüt alati kõigega toime tulevast tõelisest pedagoogist (1 t). Kuidas tunneb end käitumishälvik, tema mured, edu saavutamise vajadus (1 t). Käitumisravi üksikõpilasega klassis (4 t). Koolikordalus ja hälbiv käitumine, õpetajate vaheline koostöö ning koostöö lapsevanematega (2 t).

Aeg: Tartus 7. ja 8. jaanuaril 1999, 22. ja 23. jaanuaril 1999, 19. ja 20. veebruaril 1999. Kokkuleppel saab moodulit (kursust) tellida vähemalt kahekümnest pedagoogist koosnevatele rühmadele alates 12. jaanuarist 1999 kas kolmeks õhtupoolikuks Tartus või selle lähiümbruses (20 km raadiuses) (T, K, N 14.30–19.30) või kaheks kuuettunniseks päevaks (R, L 9.30–15.30). Koolivaheaegadeks kuulutatakse kursus välja kindlateks päevadeks. Jaotusmaterjal sisaldab muuhulgas alaealiste mõjutusvahendite seadust.

Hindamine: arvestus. Moodulite arvestatult läbimiseks tuleb osaleda aruteludel, analüüsida oma kolleegide kasvatushoiakuid, mõne kasvatusprobleemi lahendamist, kooli kodukorda ja selle jõustamist.

Hind: 1. mooduli osavõtutasu on 20 osavõtjaga rühmale 8000 kr ehk 400 kr isiku kohta.

15.1.2. Hälvikupsühholoogia valikküsimusi

Tavakoolide algklasside ja aineõpetajatele, kes õpetavad oma igapäevatoos ka õpiraskustega lapsi

Vastutav õppejõud: dots VIIVI NEARE

Maht: 1 AP (40 t)

Sisu: Käsitletakse õpiraskustega laste arengupsühholoogilisi erisusi. Süvenetakse nende laste psüühiliste protsesside arendamise võimalustesse jõukohasel õpetamisel.

Aeg: algus 5.–6.03.1999, edaspidi kokkuleppel

Hindamine: arvestus

15.1.3. Abi- ja tugiõppe didaktika valikküsimusi

Tavakoolide algklasside ja aineõpetajatele, kes õpetavad oma igapäevatoos ka õpiraskustega lapsi

Vastutav õppejõud: prof JAAN KÖRGESAAR, dots ANTS REINMAA

Maht: 1 AP (40 t)

Sisu: Käsitletakse õpiraskustega laste õppimise jõukohastamise võimalusi. Analüüsitakse IÕK koostamise ja diferentseeritud hindamisega seonduvat.

Aeg: algus 26.–27.03.1999, edaspidi kokkuleppel

Hindamine: arvestus

15.1.4. Emakeele abi- ja tugiõppe valikküsimusi

Tavakoolide algklasside ja aineõpetajatele, kes õpetavad oma igapäevatoos ka õpiraskustega lapsi; ainekoondiste esimehed jt kelle ülesandeks on hoolitseda õppetöö metoodilise poole eest.

Vastutav õppejõud: mag KAJA PLADO

Maht: 1 AP (40 t)

Sisu: Käsitletakse õpiraskustega laste suulise ja kirjaliku kõne arendamise aluseid. Analüüsitakse võtteid kirjutamis- ja lugemisoskuse parendamiseks õpiraskustega lastel.

Aeg: algus 12.–13.02.1999, edaspidi kokkuleppel

Hindamine: arvestus

15.1.5. Matemaatika jõukohasus ja jõukohastamine

Tavakoolide algklasside ja aineõpetajatele, kes õpetavad oma igapäevatöös ka õpiraskustega lapsi

Vastutav õppejõud: dots EHA VIITAR

Maht: 1 AP (40 t)

Sisu: Käsitletakse matemaatika õpetamise jõukohastamise aluseid õpiraskustega algklassiõpilastel.

Aeg: algus 19.–20.02.1999, edaspidi kokkuleppel

Hindamine: arvestus

15.1.6. HEV lapsed tavakoolis

Tavakoolide õpetajatele ja õppealajuhatajatele, kes soovivad süveneda õpiraskustega laste õpetamisega seotud problemaatikasse

Vastutav õppejõud: dots ANTS REINMAA

Kursuse maht: alates 0,5 AP-st

Sisu: HEV laste peamised grupid ja nende hariduslike erivajaduste rahuldamise võimalused; hälvikupsühholoogia valikküsimused; õppimise jõukohastamine õpiraskustega lastele; IÕK ja parandusõppe korraldus; kaas- aegne tund abi- ja tugiõppes; emakeele abi- ja tugiõppe valikküsimusi; matemaatika õpetamise jõukohastamine

Aeg: algus 12.–13.03.1999, edaspidi kokkuleppel

Hindamine: arvestus

15.1.7. Õpiraskustega laste parandusõppe alused

Tavakoolide õpetajatele, kellel tuleb õpetada õpiraskustega lapsel ja kes soovivad parandusõppe õpetaja lisakvalifikatsiooni; õppealajuhatajatele ja haridusametnikele kui parandusõppe korraldajatele kohtadel.

Vastutav õppejõud: dots ANTS REINMAA

Maht: 4 AP (160 t)

Sisu: Õpiraskustega laste psühholoogilised iseärasused; abi- ja tugiõppe valikküsimused; emakeele abi- ja tugiõppe valikküsimused; matemaatika abi- ja tugiõppe valikküsimused

Aeg: algus 25.–26.03.1999, edaspidi kokkuleppel

Hindamine: arvestus

15.1.8. Lähtekohti õpiraskustega laste lugema ja kirjutama õpetamiseks

Tavakoolide klassiõpetajatele ja erikoolide õpetajatele, kes oma igapäevatoos puutuvad kokku lugemis- ja kirjutamiskustega laste õpetamisega, ainekoondiste esimehed jt, kelle ülesandeks on hoolitseda koolis õppetöö korralduse meetoodilise poole eest

Vastutav õppejõud: mag KAJA PLADO

Maht: 1 AP (6 õppepäeva)

Sisu: Suulise ja kirjaliku kõne olemus ning kujundamise probleemid; õpiraskustega laste lugemis- ja kirjutamiskused; võimalusi lugemis- ja kirjutamiskuste prognoosimiseks ja ennetamiseks; meetoodilisi soovitusi ja võtteid lugemisoskuse arendamiseks ning kirjutamisoskuse alaope ratsioonide omandamiseks

Aeg: algus 12.–13.02.1999, edaspidi kokkuleppel

Hindamine: arvestus

15.1.9. Õppimise jõukohastamine õpiraskustega lastele

Tavakoolide algklasside ja aineõpetajatele, kes puutuvad oma igapäevatoos kokku ka õpiraskustega lastega, samuti õppealajuhatajatele kui asjakohase töö suunajatele koolides

Vastutav õppejõud: dots ANTS REINMAA

Maht: 4 AP (160 t)

Sisu: Käsitletakse õpiraskustega laste arengupsühholoogilisi ja õpitegevuse ning käitumuslikke erisusi. Keskendutakse õppimise jõukohastamise võimalustele. Saadakse ülevaade võimalustest jõukohastada emakeele ja matemaatika õppimist õpiraskustega lastele. Õppeteemad täpsustatakse vastavalt tellija soovile.

Aeg: kokkuleppel tellijaga

Hindamine: arvestus

15.1.10. Lähtekohti intellekti arenguproblemaatikaga laste õpetamisel-kasvatamisel

Tavakoolide ja erikoolide õpetajatele-kasvatajatele, kellel tuleb õpetada neid lapsi oma igapäevatoös; õppealajuhatajatele ja haridusametnikele kui vastava töö suunajatele kohtadel; toimetulekukeskuste, turvakodude jt arenduskeskuste töötajatele

Vastutav õppejõud: dots ANTS REINMAA

Maht: 4 AP (160 t)

Sisu: intellekti arenguproblemaatikaga laste psühholoogilised iseärasused; abi- ja tugiõppe didaktika valikküsimused; emakeele abi- ja tugiõppe valikküsimused; matemaatika abi- ja tugiõppe valikküsimused; paranduskasvatuse valikküsimused

Konkreetsete teemade valik lähtub tellija soovidest.

Aeg: algus 9.–10.04.1999, edaspidi kokkuleppel

Hindamine: arvestus

15.1.11. Tasemeõpetuseks sobivate õppeülesannete koostamine ja kasutamine

Tava- ja erikoolide õpetajatele ning kasvatajatele, kellel tuleb oma igapäevatoös õpetada HEV lapsi; koolide õppealajuhatajatele, ainekoondiste esimeestele jt õppe-metoodilise töö suunajatele kohtadel

Vastutav õppejõud: dots ANTS REINMAA

Maht: 1 AP (40 t)

Sisu: HEV lastele omased raskused töös õppeülesannetega; võimalusi õppeülesannete lahendamise jõukohastamiseks; eritüübiliste õppeülesannete lahendamise edukust mõjutavad tegurid; õpetaja tasemeõpetuseks sobivate õppeülesannete koostajana; õpilaste enesekontrollioskuste arendamine töös õppeülesannetega; metoodilisi soovitusi tööks eritüübiliste õppeülesannetega

Aeg: algus 2.–3.04.1999, edaspidi kokkuleppel

Hindamine: arvestus

15.1.12. Lapsed õigusmenetluses

Õppejõud: LEMBIT AUVÄÄRT, PhD

Maht: 1,5 AP (32 t loenguid, 18 t iseseisvat tööd kirjandusega, 10 t kirjaliku töö jaoks)

Sisu: Vaadeldakse Eesti Vabariigi õigusnormide süsteemi ja nende vahetõrka teiste sotsiaalsete normidega. Antakse lapse juriidiline mõiste ja kirjeldatakse tema rolli õigussuhete süsteemis:

1. Sotsiaalsed normid; 2. Õigussuhted ja juriidilised faktid; 3. Õiguslik sotsialiseerumine; 4. Lapsed kui ohvrid; 4.1. Vägivald; 4.2. Seksuaalne ahistamine; 4.3. Hoolimatus; 5. Seksuaalkuriteod; 6. Lapsed tunnistajana; 6.1. Üldküsimumused; 6.2. Lapsed õpetajate vastu; 6.3. Laste kaitstus kriminaalmenetluses; 7. Alaealsed kurjategijad; 8. Lapsed eraõiguses; 9. Kurikalduvustega laste riiklik hooldus; 10. Laste kaitse ja rahvusvahelised organisatsioonid

Kirjandus:

L. Auväart. *Lapsed ja puuetega inimesed õigusmenetluses*. Trt 1998

L. Auväart. *Õigusseksuoloogia (juristidele, meedikutele, pedagoogidele, psühholoogidele, sotsiaaltöötajatele)*. Tln 1997

Laste väärkohtlemine. Trt 1997

Aeg: 1999. a kevad- või sügissemelstril vastavalt kokkuleppele, registreeruda hiljemalt 15. jaanuariks või 15. septembriks 1999

Hindamine: eksam, tunnistus

16. Hoolekoguliikmete koolitus

16.1.1. Kooli hoolekogu roll ja ülesanded

Vastutav õppejõud ja projekti koordinaator: ped-knd MATI SALUNDI.
Tel (27) 375 560, faks (27) 375 562, salundi@ut.ee

Maht: loeng 2 t, seminar 2 t, rühmatöö 4 t

Sisu:

1. Hoolekogu roll ja ülesanded

Hoolekogu liikmete erinevad rollid ja erinevad tegevusliinid

2. Koolihariduse sisu ja kvaliteet

Õppekava tugevus ja nõrkus. Hoolekogu võimalustest koolihariduse sisu analüüsimiseks

3. Hariduspoliitika

4. Hariduse kättesaadavus

5. Kool kui kultuuri- ja hariduskeskus

6. Lokaalsed initsiatiivid hariduses

Kirjandus: koolitust toetavad kirjalikud materjalid, mis on koostatud senisest kogemusest tulenevalt ning asjassepuutuvad normdokumendid

Aeg: kokkuleppel koolituse tellijaga: ühe kooli hoolekogu või mitme kooli hoolekogude liikmete sihtgrupid

Hindamine: tõend koolituse läbimise kohta

17. Tervis

17.1. TÜ lastekliinik

17.1.1. Kroonilise haiguse või puudega laps koolis: õpetaja kui rehabilitatsiooni meeskonna liige

Üksikloengud, võimalusel Tartus. Tellida hiljemalt iga kuu 1. kuupäevaks

17.1.2. Kroonilise haiguse või puudega laps (tava)koolis. Õpetaja osa erinevate krooniliste haiguste (astma, epilepsia jt) korral

Koolituspäev õpetajatele, koolijuhtidele ja haridusametnikele

Vastutavad õppejõud: prof TIINA TALVIK (med-dr, lastekliiniku juhataja, *tcc@cut.ee*, tel (27) 449 601), prof JAAN KÕRGESAAR (eripedaagoogika osakonna juhataja, hälvikupedaagoogika professor)

Sisu: ass REGINA TOOM ("Kroonilise haigusega laps tavakoolis pedagoogi ja lapsevanema pilguga", "Kuulmispuudega laps tavakoolis"), prof JAAN KÕRGESAAR ("Erivajadustega laste õpetamise eeldused") jt esinejad

Aeg: 1–2 päeva märtsis–aprillis. Registreeruda 15. veebruariks

17.1.3. Arengupeatusega laps koolis: kas ja kuidas integreerida?

Koolituspäev õpetajatele, koolijuhtidele ja haridusametnikele

Vastutav õppejõud: prof TIINA TALVIK (med-dr), lastekliiniku juhataja, *tcc@cut.ee*, tel (27) 449 601

Aeg: 1–2 päeva märtsis–aprillis. Registreeruda 15. veebruariks

17.1.4. Õpilaste käitumisprobleemide meditsiinilis-psühholoogilised põhjused, avaldumine ja abistamisvõimalused

Kõigile õpetajatele, eelkõige klassijuhatajatele; oodatud on ka lapsevanemad.

Õppejõud: RUTH RAIELO, Tartu Ülikooli Kliinikumi lastehaigla psühhoterapeut, Lunini 6, Tartu, tel (27) 449 614, faks: (27) 449 503, *ruthr@cut.ee*, haridus ja professionaalne staatus: TÜ arstiteaduskond,

diplom pediaatrias (1979); I kategooria pediaater (1992); TÜ sotsiaal-teaduskond, diplom psühholoogias (1991); meditsiinipsühholoog GIS-International (Skandinaavia Gestaltinstituut, 1995–1999), psühhoteraapia

Maht: 6 loengut (à 2 akad t), hind 150 kr/t. Võimalik 2 koolituspäeva kogu temaatikat hõlmates või üksikud loengud soovijate valikul

Sisu:

1. Hüperkineetiline, s.o tähelepanu- ja aktiivsushäirega laps

Kõik õpetajad on kokku puutunud püsimatute, pidurdamatute, üliaktiivsete, vähese tähelepanu kontsentratsiooni võimega lastega. Erinevatel andmetel on neid 7–10% algkooliõpilastest, seega 2–3 igas klassis, poisse 4 korda sagedamini kui tüdrukuid. Tegu ei ole kasvatamatusena, vaid meditsiinilise probleemiga. Lisaks lapse ravimisele ja pere nõustamisele aitavad ja on vajalikud pedagoogilised meetmed.

2. Psühhosomaatilised häired lastel

Inimese psüühika ja keha on tihedalt seotud, seetõttu emotsionaalsed pinged, vaimne ülekoormus, kestev traumeeriv olukord avalduvad sageli kehaliste häiretena. Eriti sagedane on see lastel, kelle juba oma ea tõttu puuduvad vajalikud eneseanalüüsi- ja eneseväljendusoskused. Tulemuseks on korduvad kõhuvalud, peavalud, halb enesetunne, higistamine, iiveldus jmt. Vaatleme, mida õpetaja peaks sellest teadma ja mida ta saaks teha.

3. Laste hirmud

Hirmud lapseas on ühelt poolt normaalne nähtus. Hirmude funktsioon on kaitsta inimest füüsiliselt, emotsionaalselt või sotsiaalselt ohtliku olukorra eest. Vaatleme erinevas vanuses laste hirme: väiksematel lastel seoses vanematest lahutamisega, teismelistel sotsiaalsete ja testisituatsioonidega. Kui hirm on aga ülemäärane, segab lapse igapäevaelu ja toimetulekut, siis on tegu foobiaga. Vaatleme ka koolifoobiat.

4. Lapseea depressioon

Depressiooni põhilised tunnused on alanenud meeleolu, huvide ja elurõõmu kadumine ja energia vähenemine kaasneva kergesti väsimise ja vähenenud aktiivsusega. Kaasnevad tähelepanu- ja kontsentratsiooni-võime vähenemine, alanenud eneseusaldus ja enesehinnang, isu- ja unehäired, kehalised kaebused jm. Kui lapsel on tekkinud õppimiskasused, ta on muutunud kinniseks või on, vastupidi, väljaelav ja agressiivne, võib

tegu olla depressiooniga. See vajab õigeaegset äratundmist ja ravi, vastasel juhul võib tulemuseks olla suitsiid, isiksuse muutus, alkoholi/narkootikumide kasutamine vm.

5. *Lein ja kriis lapseas*

Psüühilisi kriise ja leina tuleb ette ka õpilastel. Vaatleme kriisi kulgu etappide kaupa, selle ilminguid ja seda, milline abi erinevatel etappidel on sobiv. Vaatleme, kuidas toimida, kui mõne õpilase peres on lein. Lapse lein, sellega kaasnevad õpiraskused ja emotsionaalsed häired võivad kesta 2 aastat, õpetajad võivad selle 2–3 kuu pärast unustanud olla.

6. *Läbipõlemissündroom*

Õpetajad nagu ka arstid, psühholoogid, meditsiiniõed ja kasvatajad kuuluvad nn abistamiselukutsete esindajate hulka. Ühelt poolt on see palju pakkuv, loominguiline amet, mis võimaldab end vajalikuna tunda, teiselt poolt nõuab pidev töötamine inimestega, veel enam lastega, sellega kaasnevate pingete ja vajadusega kiiresti ja õigesti reageerida, palju energiat. Võib juhtuda, et abistaja selle juures "tühjaks jookseb" või "läbi põleb". Töö tundub talle vaid raske koorem, lapsed rumalad ja pahatahtlikud, teised õpetajad temast mitte aru saavad ja parema meelega ei läheks ta enam üldse tundi. Käsitleme, millised on märgid läbipõlemise ohust enda ja teiste juures, kuidas end kaitsta (nt teha midagi, mille te olete pensionipõlve lükanud) ja kolleege toetada.

Aeg: jaanuar–mai 1999 kokkuleppel

17.2. *TÜ tervishoiu instituut*

17.2.1. **Tervisekaitse koolis**

Health Protection in Schools

Õppejõud: prof ASTRID SAAVA (med-dr), dots EDA MERISALU, (med-dr), van-ass ARGO SOON (rahvatervise mag)

Maht: 2 AP: 12 t loenguid, 20 t seminare, 48 t iseseisvat tööd (seminaride ettevalmistamiseks kirjanduse ja varem antud materjalide põhjal, referaadi koostamiseks, kirjanduse läbitöötamiseks)

Sisu: Tervisekaitset reguleerivad dokumendid, põhikooli ja gümnaasiumi tervisekaitse nõuded. Eesti õpilaste ja õpetajatetervis. Õpetajate "läbipõlemissündroom", selle põhjused. Õppe- ja kasvatuskorralduse tervise-

kaitse alused. Õpilase päevarežiim. Õpilaste tervise kaitse välitingimustes (reisid, matkad, õnnetused). Tervisekaitse nõuded kooli territooriumile, hoonele ja sisustusele. Soojuskomfort, selle tähtsus ja kindlustamine koolis. Valguskomfort, selle tähtsus ja kindlustamine koolis. Õhustuskomfort, selle tähtsus ja kindlustamine koolis. Koolimüra ja selle vältimine. Koolimööbel. Töö arvutiga, nõuded arvutiklassile. Kehalise kasvatus-tingimused koolis. Õpilaste toitlustamine koolis. Õpilase isiklik hügieen

Kirjandus: soovitatakse/antakse kursuse alguses

Aeg: märts–aprill 1999

Hindamine: referaat ja eksam, tunnistus

17.2.2. Tervis ja keskkond (keskkonnatervishoid)

Environmental Health

Õppejõud: TÜ tervishoiu instituudi rahvatervise õppetooli rahvatervise prof ASTRID SAAVA (med-dr), dots EDA MERISALU (med-dr) ja van-ass ARGO SOON (rahvatervise mag).

Prof Astrid Saava on lugenud koolitervishoiu loenguid arstiteaduse ja pedagoogika üliõpilastele. Praegu loeb peamiselt keskkonnatervishoidu. Kandidaadiväitekiri “Väikejõgede sanitaarse seisundi uurimise ja hindamise meetodikast Eesti NSV näitel” (TRÜ 1967), doktoriväitekiri “Eesti NSV veevarude kasutamise ja kaitse tervishoiuaspektid (TRÜ 1974). Praegu uurib keskkonnategurite mõju tervisele.

Dots Eda Merisalu loeb keskkonna- ja töetervishoidu arstiteaduse üliõpilastele. Doktoritöö immunoloogia valdkonnast (Kaunas, 1992). Praegu uurib Eesti õpetajate füüsilist ja psühho-sotsiaalset töökeskkonda ning selle mõju tervisele, õpetajate läbipõlemissündroomi esinemise sagedust ja põhjuseid.

Van-ass Argo Soon peab loenguid tervisekaitsest välitingimustes ning juhendab seminare keskkonna- ja töetervishoiust. Magistritöö “Sick Building Syndrome in Hadassah Hospital Office Workers” (Jerusalem, Israel, 1997). Praegu jätkab ruumiõhu sündroomi uurimist.

Maht: 1 AP, sh 6 t loenguid, 10 t seminare ja 24 t iseseisvat tööd (seminaride ettevalmistamine kirjanduse ja varem antud materjalide alusel, kirjanduse läbitöötamine, referaadi koostamine)

Sisu:*Loengud*

- * Keskkonna ja tervise vastastikused seosed, nende areng
- * Keskkonnategurite toime põhimõtteline skeem. Keskkonnatervishoid, selle arenemise peamised etapid
- * Keskkonnast tuleneva terviseriski hindamine. Keskkonnategurite klassifikatsioon. Riskitegurite kindlakstegemine, nende toimete uurimine, inimeste ekspositsiooni määramine, riski iseloomustamine ja reguleerimise võimalused
- * Atmosfäär ja tervis. Päikesekiirguse tervishoiuline tähtsus. Atmosfäärisaaste akuutsed ja kroonilised mõjud tervisele. Atmosfääri globaalsete muutuste võimalik mõju inimeste tervisele ja elutingimustele
- * Vesi ja tervis. Vee füsioloogiline ja tervishoiuline tähtsus. Vee kaudu levivad nakkused. Vee keemiliste komponentide seos terviselega. Eesti elanike joogiveevarustus ja selle tervishoiuline hinnang
- * Toit ja tervis. Toidu kaudu levivad nakkus- ja parasitaarhaigused, nende vältimine. Lisa- ja võõrained toidus, nende allikad ja toime tervisele
- * Asula ja tervis. Hoonestuse tüübid, nende seos terviselega. Peamised riskitegurid elamutes. Ruumiõhu sündroom

Seminarid

- * Nõuded joogiveele, nende tagamine. Vee töötlemise peamised meetodid. Nõuded suplusveele. Joogiveega varustamine väliolukorras
- * Toidumürgistused, nende põhjused ja vältimine
- * Toidu ohutus, selle tagamine tänapäeval
- * Tervislik elamu. Soojus-, valgustus- ja õhustuskomfort elamutes, nende tähtsus ja kindlustamine
- * Jäätmed ja tervis. Jäätmete liigid, nende tervishoiuline iseloomustus. Jäätmete käitlemine ja tervisekaitse
- * Keskkonnaga seotud haigused ja tervisehäired Eestis, nende arutelu

Kirjandus soovitatakse/antakse kursuse alguses.

Aeg: 1999 kevad- ja sügissemester (veebruar–märts ja oktoober–november). Registreeruda 15. jaanuariks ja 15. septembriks

Hindamine: kirjalik eksam, tunnistus

17.2.3. Kooliealiste laste tervise edendamine

Inimeseõpetuse ja tervisekasvatuse õpetajatele, klassijuhatajatele, kooli meditsiinipersonalile

Vastutavad õppejõud: TÜ tervishoiu instituudi tervisedenduse õppetooli van-ass MAARIKE HARRO, tervisedenduse õppetooli juhataja erakorraline prof TAIE KAASIK

Maht: 2 AP, sh 12 t loenguid, 20 t seminare ja 48 t iseseisvat tööd (seminaride ettevalmistamine)

Sisu:

- * Laste ja noorukite tervishoiu olemus ja eesmärgid, peamised probleemid Eestis. Laste ja noorukite tervisliku seisundi peamised näitajad. Laste suremuse peamised põhjused, kõige sagedamini esinevad ägedad ja kroonilised haigused ning tervisehäired eagruppide kaupa
- * Kronoloogiline ja bioloogiline vanus (küpsus), selle hindamine, hindamise vajalikkus. Kooliküpsuse, meditsiinilised kriteeriumid, küpsuse määramise olulisus lapse tervise seisukohalt. Tervise edendamise võimalused koolieas. Meditsiinipersonali ülesanded koolis. Haiguste mittespetsiifiline ja spetsiifiline ennetamine koolis. Vaktsineerimine, tähtsus, olemus, Eesti vaktsinatsioonikalender
- * Kasvamise mõõtmise meetodika ja tulemuste hindamine. Kehakaal ja pikkus, pea jt übermõõdud, nahavoltide paksused. Indeksid. Kasvukõverad. Protsentiilid, keskmine+sigma. Keha rasvasisalduse mõõtmine. Aktsele ratsioon, selle olemus, võimalikud põhjused ja mõjud. Eesti koolilaste kehamõõtmete muutumise tendentsid viimastel aastakümnetel. Võimalikud põhjused
- * Tervisega seotud käitumine Eesti koolilaste hulgas, selle seos laste sotsiaal-majandusliku olukorra ja tervisliku seisundiga. Võrdlus sarnaste andmetega teistest maadest

- * Tervislik toitumine koolieas. Eesti koolilaste toitumistavad. Koolieine söömine. Kaalulangetamisega seotud probleemid teismeliste hulgas.
- * Kehaline aktiivsus ja kehaline võimekus, olemus, olulisus tervisele koolilastel, soovitusel tervisele soodsa kehalise aktiivsuse osas. Kehalise aktiivsuse ja võimekuse mõõtmine. Kehalise kasvatuse tunni olulisus, eesmärgid, puudused, võimalused neid parandada
- * Ohutus koolis: õnnetuste ja vigastuste ennetamise põhimõtted
- * Koolilaste tervist edendavaks projektiks rahataotluse koostamine, selle ettekandmine ja analüüs

Kirjandus soovitatakse/antakse kursuse alguses.

Aeg: 1999 kevadsemester (mai). Registreeruda hiljemalt 15. aprilliks

Hindamine: kirjalik eksam, aktiivne osalemine seminarides

18. Sotsiaaltöö

18.1.1. Töö perega

Õppejõud: MARJU SELG, psühholoog (TRÜ 1977), TÜ sotsiaaltöö magistrand. Tööttevõtu lepingu alusel loeb TÜ-s kursust "Sotsiaaltöö perekonnaga". Tel (27) 476 410, *selg@ut.ee*

Maht 8 t ühel päeval või jaotatuna 2–3 päevale.

Kursus toimub loengu ja grupitöö vormis, kuni 15 osalejat. Abivahendid: paber ja värvipliiatsid, puunukkude ja mänguloomade komplekt. Osavõtjaille paljundatud konspektid.

Sisu:

A. Sihtgruppideks on haridustöötajad (õpetajad, lasteaiakasvatavad jt) ning lapsevanemad.

1. Abikaasade suhe (abikaasade suhte areng; sõltuvus päritoluperedest; korduvad käitumisvead; lähedus-kaugus, tunnete väljendamine; müüdid, saladused ja privaatsus, rituaalid).

2. Lahkuminev pere lapse seisukohalt (lahutuse poolt ja vastu; kuidas rääkida lapsele abielust ja lahutusest; lapse süütunne; üksikvanema riskid ja toimetulek; kuidas aidata iseennast ja last).

3. Kordusabieliu ja uue perekonna ülesehitamine (korduspere areng ja eripära; minu, sinu ja meie lapsed; suhted päritoluperede, sugulaste ja sõpradega; korduspere müüdid, reeglid, rituaalid).

4. Rollid perekonnas (rollimuutused tänapäeval; soorollide kujunemine; vastastikused ootused; ebafunktsionaalsed rollid; reeglid ja rituaalid; pereliikmete iseseisvus ja ühtekuuluvus).

B. Sihtgrupiks on haridustöötajad (koolijuhid, õpetajad, lasteaedade töötajad jt).

1. Töö õpilase perekonnaga (ökoloogiline lähenemine; perekond ajas ja ruumis; perekond kui interaktiivne süsteem; arengufaasid ja arenguülesanded; reeglid, saladused, müüdid, rituaalid; toimetulek kriisidega; sotsiaaltöö ja perekond; peretöö eetika).

Aeg: alates 1. märtsist 1999 kokkuleppel õppejõuga. Õppejõud on nõus kursust läbi viima ka väljaspool Tartut.

Tõend kursustest osavõtu kohta

Registreerimisleht

Lossi 24, 51003 Tartu
Tartu Ülikool
avatud ülikool
täiendkoolitustalitus

tel (27) 375 561
faks (27) 375 562
e-post utop@ut.ee

Osavõtja(te) nimi ja isikukood:

Kool (linn, maakond):

Aadress:

Telefon, faks, e-post:

Kursus(t)e nimetus ja aeg:

Majutusvajadus:

Seni läbitud koolituskursused:

Märkusi ja erisoove:

Kuupäev:

Allkiri: